

RAAP-RAPPORT 2978

# Plangebied Transformatorstation Industrieweg

Gemeente Katwijk

Archeologisch vooronderzoek: een inventari-  
serend veldonderzoek (proefsleuven)



Archeologisch Adviesbureau

C  
U  
L  
T  
U  
R  
H  
I  
S  
T  
O  
R  
I  
E

6500 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

750 na Chr.

1650 na Chr.





**RAAP-RAPPORT 2978**

# **Plangebied Transformatorstation Industrieweg**

**Gemeente Katwijk**

**Archeologisch vooronderzoek: een inventari-  
serend veldonderzoek (proefsleuven)**

*drs. E. van der Laan*





Archeologisch Adviesbureau

## Colofon

**Opdrachtgever:** Reddyn BV

**Titel:** Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

**Status:** eindversie

**Datum:** 4 augustus 2015

**Auteur:** *drs. E. van der Laan*

**Projectcode:** KATRA3

**Bestandsnaam:** RA2978\_KATRA3.indd

**Projectleider:** drs. E. van der Laan

**Projectmedewerkers:** M. Soldaat, F.J. van der Wal, drs. J.A. schenk, drs. K. Wink & drs. B. Jansen

**ARCHIS-vondstmeldingsnummers:** 426367

**ARCHIS-waarnemingsnummers:** nog niet verleend

**ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer:** 59081

**Autorisatie:** drs. I.A. Schute

**Bevoegd gezag:** gemeente Katwijk

**ISSN:** 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2015

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

# Samenvatting

In opdracht van Reddyn BV heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met de voorgenomen nieuwbouw van een schakelstation en het verleggen van kabels aan de Industrieweg in de gemeente Katwijk. Het onderzoek betreft het vervolg op een eerdere fase van het inventariserend onderzoek dat bestond uit een verkennend booronderzoek (Jansen, 2013).

Tijdens het booronderzoek zijn in het plangebied op meerdere niveaus cultuurlagen uit de Romeinse tijd en later aangetroffen. Op grond van de resultaten van dit voorgaande onderzoek werd geconcludeerd dat in het plangebied mogelijk één of meerdere nederzettingen met eventueel bijbehorende akkerarealen aanwezig zijn, die vanaf de Romeinse tijd dateren. Het proefsleuvenonderzoek diende om te bepalen of in het plangebied archeologische resten aanwezig zijn en om, indien resten aanwezig zijn, de inhoudelijke en fysieke kwaliteit (aard, omvang, datering, kwaliteit en diepteligging) ervan vast te stellen. Het doel van het onderzoek is om de behoudenswaardigheid van de mogelijk aanwezige vindplaats te bepalen.

Tijdens het onderzoek zijn ten westen en ten zuiden van de bestaande bebouwing twee proefsleuven aangelegd. In de proefsleuven zijn op verschillende niveaus in het duinzand en in de oeverafzettingen van de Oude Rijn sporen aangetroffen die wijzen op bewoning van het plangebied in de Romeinse tijd. In het westen van het plangebied (proefsleuf 1) zijn zes bewoningsniveaus aangetroffen en voornamelijk vier sporenniveaus. In het zuidoosten van het plangebied (proefsleuf 2) zijn vier bewoningsniveaus aangetroffen en voornamelijk twee sporenniveaus.

De vindplaats bestaat uit paalkuilen, kuilen, afvalkuilen, greppels en ploegsporen. In de aangetroffen kuilen en paalkuilen kon door de beperkte omvang van de proefsleuven geen duidelijke structuur van een huisplattegrond herkend worden. Op basis van de hoeveelheid (1483 fragmenten) en het soort vondstmateriaal (grofkeramisch bouwmetaal, natuursteen en gedraaid gebruiksaardewerk) is het zeer waarschijnlijk dat het gaat om sporen die gerelateerd kunnen worden aan een nederzettingsterrein. Op basis van het aanwezige aardewerk kan niet worden vastgesteld of het om een militaire context of om een burgerlijke nederzetting gaat. De aanwezigheid van grofkeramisch bouwmetaal en natuursteen, ook het metaal dat niet uit grondsporen komt maar verspreid over het terrein ligt, wijst mogelijk op de aanwezigheid van (gedeeltelijke) steenbouw of een harde dakbedekking binnen of in de directe omgeving van het onderzochte gebied. De greppels in het noorden van sleuf 1 hebben waarschijnlijk gediend ter bevordering van de afwatering van de nederzetting. De vindplaats ligt op de zuidelijke oever van de Oude Rijn en houdt verband met de *limes* (de Romeinse Rijksgrens).

Behalve de sporen uit de Romeinse tijd zijn in het zuidoosten van het plangebied ook sporen aangetroffen waarvan de datering onduidelijk is gebleven. Deze (paal)kuilen (S36, S37, S39, S40, S41 en 43 t/m 48) en een greppel (S50) zijn in het duinzand aangetroffen en worden afgedekt door een cultuurlaag (S2008), maar er is geen vondstmateriaal aangetroffen op basis waarvan de sporen gedateerd kunnen worden.

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

De vindplaats(en) is in het gehele onderzochte gebied aangetroffen en loopt in alle richtingen buiten de proefsleuven door, mogelijk zelfs buiten het plangebied.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied sprake is van behoudenswaardige archeologische resten uit de Romeinse tijd. Zowel de fysieke kwaliteit als de inhoudelijke kwaliteit scoort hoog. Hieruit volgt dat bij de bestaande planvorming met zekerheid behoudenswaardige archeologische resten verstoord zullen worden. Het hoogste voorkomen van deze archeologische resten is 0,8 m -Mv. De plannen omvatten de nieuwbouw van een 10 Kv schakelstation in de zuidwestelijke hoek van het terrein aan de Industrieweg. Het beoogde schakelstation zal worden voorzien van een kelder waarvan de vloer op circa 1,5 m -Mv gerealiseerd wordt. Naar verwachting zal de bodem voor de aanleg van de kelder tot circa 2,0 m -Mv worden ontgraven. Bovendien worden kabels verlegd en vervangen en zullen enkele nieuwe kabels worden aangelegd. Voor de aanleg van de nieuwe kabels zal tot circa 1,5 m -Mv worden ontgraven (zie figuur 10).

Aanbevolen wordt behoud *in situ* van de archeologische resten in het plangebied door planaanpassing waarbij de bodemingrepen niet dieper zullen reiken dan 0,6 m -Mv. Indien planaanpassing niet mogelijk is, wordt aanbevolen een definitieve archeologische opgraving uit te laten voeren ter plaatse van de nieuwbouw en de aan te leggen kabels (zie figuur 10: lichtrode en rode vlakken). Dit onderzoek heeft tot doel het volledig opgraven, bergen en documenteren van archeologische vindplaatsen (behoud *ex situ*). Voorafgaand aan een opgraving dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld door een senior-KNA archeoloog. Er kan pas met de werkzaamheden worden begonnen als dit PvE door de bevoegde overheid is goedgekeurd.

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Katwijk een selectiebesluit (contactpersoon: de heer B. Voormolen).

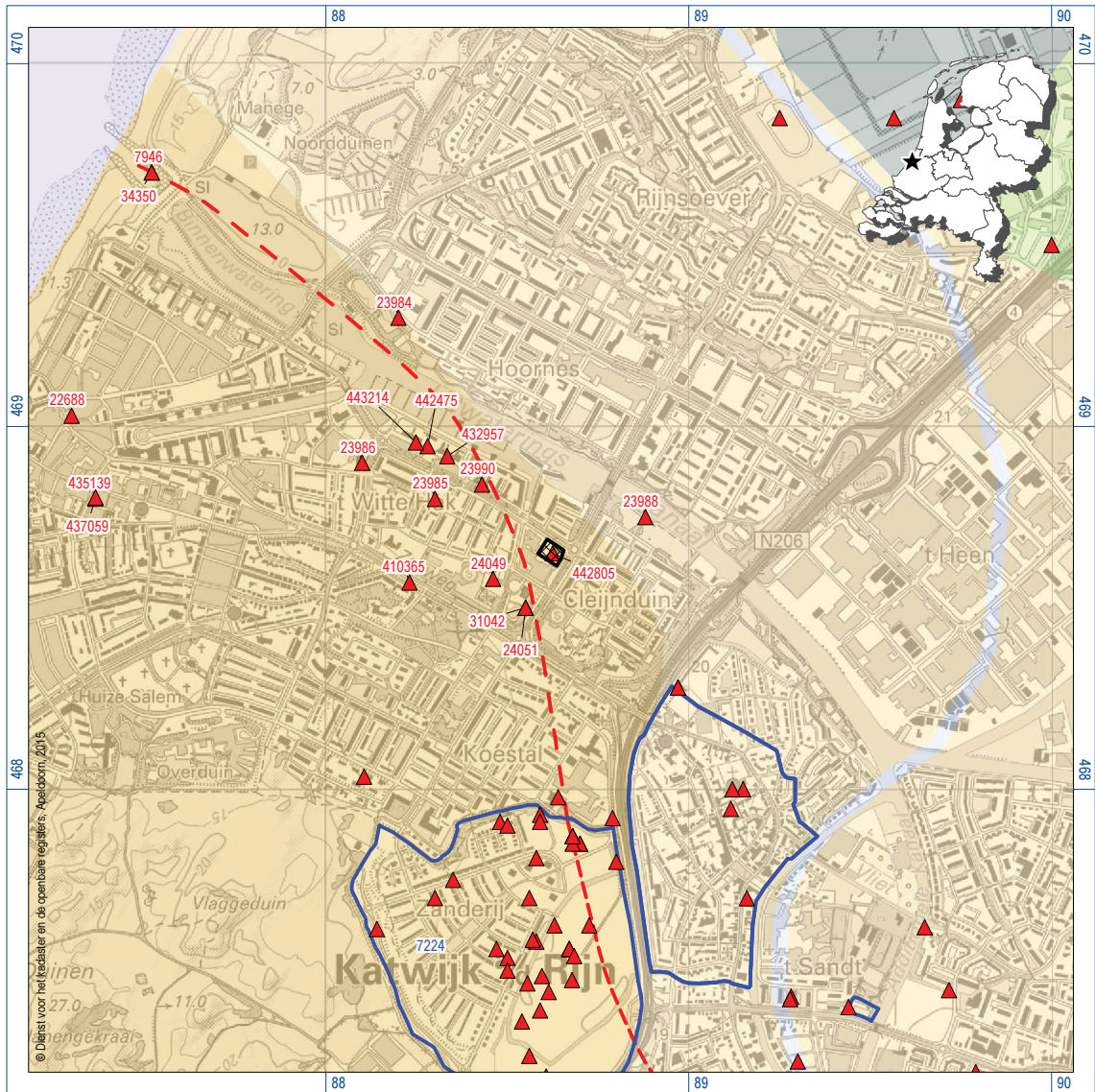


# Inhoud

<b>Samenvatting</b> .....	5
<b>1 Inleiding</b> .....	9
1.1 Kader .....	9
1.2 Richtlijnen .....	9
1.3 Administratieve gegevens .....	10
<b>2 Voorgaand onderzoek</b> .....	11
<b>3 Doelstelling</b> .....	13
3.1 Doel van het onderzoek .....	13
3.2 Onderzoeksvragen .....	13
3.3 Selectiebesluit .....	14
<b>4 Methoden</b> .....	15
<b>5 Resultaten</b> .....	21
5.1 Fysisch-geografisch onderzoek .....	21
5.2 Archeologie .....	22
<b>6 Interpretatie en waardering</b> .....	33
6.1 De vindplaats .....	33
6.2 Waardering .....	34
<b>7 Conclusies en aanbevelingen</b> .....	37
7.1 Conclusies .....	37
7.2 Aanbevelingen .....	41
<b>Literatuur</b> .....	43
<b>Gebruikte afkortingen</b> .....	44
<b>Verklarende woordenlijst</b> .....	45
<b>Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen</b> .....	46
<b>Bijlage 1: Sporenlijst</b> .....	47
<b>Bijlage 2: Vondstenlijst</b> .....	51

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrierweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)



Figuur 1. De ligging van het plangebied (zwart gearceerd) op de paleogeografische reconstructiekaart van Van Dinter (in voorbereiding) met AMK-terreinen (blauw) en ARCHIS-waarnemingsnummers (rood); inzet: ligging in Nederland (ster).

# 1 Inleiding

## 1.1 Kader

In opdracht van Reddyn BV heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met de voorgenomen nieuwbouw van een schakel-station en het verleggen van kabels aan de Industrieweg in de gemeente Katwijk (figuur 1). Het betreft het vervolg op een eerdere fase van het inventariserend onderzoek dat bestond uit een verkennend booronderzoek (Jansen, 2013). Tijdens het booronderzoek zijn in het plangebied op meerdere niveaus cultuurlagen uit de Romeinse tijd en later aangetroffen. Op grond van de resultaten van dit voorgaande onderzoek werd geconcludeerd dat in het plangebied mogelijk één of meerdere nederzettingen met eventueel bijbehorende akkerarealen aanwezig zijn. Aangezien de voorgenomen werkzaamheden de mogelijk aanwezige archeologische resten zullen verstoren, heeft het bevoegd gezag, de gemeente Katwijk, besloten dat door middel van proefsleuvenonderzoek moest worden vastgesteld of in het plangebied inderdaad behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn.

Hiertoe zijn ten westen en ten zuiden van de bestaande bebouwing twee proefsleuven aangelegd (zie figuur 2). Het veldwerk is uitgevoerd van 25 tot en met 29 november 2013. De uitwerking en rapportage vonden aansluitend plaats. Onderzoeksdocumentatie en vondstmateriaal zullen na afronding van het onderzoek worden overgedragen aan het provinciaal depot voor bodemvondsten Zuid-Holland.

## 1.2 Richtlijnen

Voorafgaand aan de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek is, conform de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sikb.nl>), een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (Van der Laan, 2013). Dit PvE diende als leidraad voor het onderzoek.

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroeps-groep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (huidige versie KNA 3.3) beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; [www.sikb.nl](http://www.sikb.nl)), geldt in de praktijk als richtlijn. Aangezien het veldwerk is uitgevoerd vóór april 2014 is op dit onderzoek nog de KNA versie 3.2 van toepassing. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de in dit rapport genoemde archeologische perioden. Achter in dit rapport is een lijst met gebruikte afkortingen opgenomen en wordt een aantal vaktermen beschreven (verklarende woordenlijst).

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

### 1.3 Administratieve gegevens

**Plangebied:** Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk

**Plaats:** Katwijk

**Gemeente:** Katwijk

**Provincie:** Zuid-Holland

**Kaartblad:** 30E

**Centrumcoördinaten:** 88.620 / 468.651

**ARCHIS-vondstmeldingsnummer:** 426367

**ARCHIS-waarnemingsnummer:** nog niet verleend

**ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer:** 59081

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
<b>Recente tijd</b>			
<b>Nieuwe tijd</b>	C	1945	
	B	1850	
	A	1650	
<b>Middeleeuwen</b>	Laat B	1500	
	Laat A	1250	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050
		C: Karolingische tijd	900
		B: Merovingische tijd	725
		A: Volksverhuizingstijd	525
<b>Romeinse tijd</b>	Laat	450	
	Midden	270	
	Vroeg	70 na Chr.	
<b>Prehistorie</b>	<b>IJzertijd</b>	15 voor Chr.	
		Laat	250
		Midden	500
	<b>Bronstijd</b>	Vroeg	800
		Laat	1100
		Midden	1800
	<b>Neolithicum</b> (Nieuwe Steentijd)	Vroeg	2000
		Laat	2850
		Midden	4200
	<b>Mesolithicum</b> (Midden Steentijd)	Vroeg	4900/5300
		Laat	6450
		Midden	8640
	<b>Paleolithicum</b> (Oude Steentijd)	Vroeg	9700
		Laat	12.500
		Jong B	16.000
Jong A		35.000	
Midden		250.000	
	Oud		

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

## 2 Voorgaand onderzoek

Het plangebied bevindt zich in het Oude Rijn-estuarium, dat vanaf de Romeinse tijd is overstoven met duinzand. In de loop van de IJzertijd kwam het deel van het Oude-Rijn estuarium waarin het plangebied ligt boven het gemiddeld hoogwater (GHW) te liggen. Vanaf dat moment vormde het gebied een aantrekkelijke locatie voor bewoning.

Ten zuiden van het plangebied zijn tijdens een opgraving in 2005 op de locatie Zanderij-Westerbaan in de kwelderafzettingen onder het duinzand bewoningssporen uit de IJzertijd aangetroffen (Van der Velde, 2008). Ook ter hoogte van het voormalige Vliegekamp Valkenburg zijn verschillende vindplaatsen uit de IJzertijd aangetroffen (Tol & Jansen, 2012).

In de Romeinse tijd nam Katwijk een belangrijke strategische positie in nabij de monding van de Oude Rijn. De loop van de Oude Rijn vormde vanaf de 1e eeuw na Chr. de noordelijke grens (*Limes*) van het Romeinse Rijk. Ter verdediging werden langs de *limes* forten (*castella*) gebouwd van waaruit de grens kon worden bewaakt. In Katwijk lag vermoedelijk het meest westelijke *castellum* van de *Limes*: het *Lugdunum-Batavorum*, ook wel bekend als 'de Brittenburg'. Dit *castellum* is echter nooit terug gevonden. Verondersteld wordt dat het *castellum* als gevolg van kusterosie in zee verdwenen is.

De verschillende *castella* werden met elkaar verbonden door een weg (de *via militaris* of *limesweg*), die ongeveer de zuidelijke oever van de Rijn volgde (Jansen & De Kort, 2004). Resten van deze weg zijn op diverse plaatsen aangetroffen. Op basis van deze waarnemingen en een reconstructie van het landschap is het aannemelijk dat de *limesweg* in de directe omgeving van het plangebied ligt. Volgens de *Limeskaart* van Zuid-Holland bevindt het tracé van de *limesweg* zich iets ten zuiden van het plangebied (zie figuur 1: rode stippellijn). Dit gereconstrueerde tracé betreft een lijn door de eerder genoemde plaatsen waar de weg daadwerkelijk is aangetroffen (Jansen e.a., 2011).

In de directe omgeving van het plangebied is een groot aantal vindplaatsen uit de Romeinse tijd aangetroffen (zie figuur 1). Bij archeologisch onderzoek in het kader van de bouw van de huidige uitwateringssluis zijn in de kleiige afzettingen bewoningssporen uit de Romeinse tijd aangetroffen. De afvalkuilen, een waterput, koeienpootafdrukken, ploegsporen, greppels en houten palissaden wijzen op gebruik van de locatie tussen 160 en 240 na Chr. Er zijn geen sporen van gebouwen aangetroffen. Mogelijk behoren de sporen tot de meest oostelijke uitlopers van de *vicus* (burgerlijke nederzetting) rondom het *castellum* de Brittenburg (ARCHIS waarnemingsnummers 7946 en 34350; Jansen e.a., 2011: catalogusnummer 82).

Op minder dan 200 m ten zuiden van het plangebied zijn door de ROB in de jaren 60 van de 20e eeuw restanten van een inheemse nederzetting uit de Romeinse tijd (de 2e tot 3e eeuw na Chr.) aangetroffen (ARCHIS waarnemingsnummers 24051 en 31042). Ook op circa 200 m ten westen van het plangebied zijn resten aangetroffen die aan een inheemse nederzetting uit de Romeinse tijd worden toegeschreven (ARCHIS-waarnemingsnummers 23990, 23985 en 24049).

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Deze mogelijke nederzetting is op de *limes*kaart van de provincie Zuid-Holland opgenomen onder catalogusnummer 81 (Jansen e.a., 2011). In 2011 zijn op circa 400 m ten noordwesten van het plangebied de resten van een geïsoleerd gebouw uit de Romeinse tijd gevonden. Het gebouw heeft een stenen fundering en een pannendak en kan mogelijk als wachthuisje worden geïnterpreteerd (ARCHIS-waarnemingsnummer 432957; Leijnse, 2012). Ten noordoosten van het plangebied zijn onder andere sporen aangetroffen van een houten palenrij. Mogelijk behoren deze sporen tot een Romeinse nederzetting, maar dat is niet zeker. Er is zowel Romeinse aardewerk als aardewerk uit de Late Middeleeuwen aangetroffen (ARCHIS waarnemingsnummer 23988; Jansen e.a., 2011: catalogusnummer 80).

Tijdens archeologische onderzoeken die zijn uitgevoerd tussen 1996 en 2005 op de Zanderij-Westerbaan zijn sporen van een nederzetting met akkerareaal en een grafveld uit de Romeinse tijd gevonden (Van der Velde, 2008; Jansen e.a., 2011: catalogusnummer 74, 75, 76 en 77). De nederzettingssporen bestaan uit twaalf min of meer complete huisplattegronden, 32 bijgebouwen, 21 waterputten en een groot aantal perceelsgreppels. Deze sporen dateren uit de Vroeg en Midden Romeinse tijd (50 - 250 na Chr.). Het landbouwareaal bestond uit minstens twee akkerlagen en sporen van bodembewerking (spitsporen en ploegsporen). De akkers werden omgeven door greppels en mogelijk wijzen verschillende palenrijen op de aanwezigheid van schuttingen om zandverstuivingen op de akkers zoveel mogelijk tegen te gaan (Van de Velde, 2008). Het grafveld bevond zich circa 100 m ten westen van de nederzetting. Het betreft een heuvel waarin circa 60 crematies zijn bijgezet. Tegen het eind van de 2e eeuw raakte het grafveld in onbruik. Ook de nederzetting veranderde volledig wat betreft indeling. Na waarschijnlijk een korte onderbreking in bewoning in de 4e eeuw zijn vanaf het midden van de 5e eeuw weer aanwijzingen voor bewoning in de vorm van grote woonstalboerderijen, bijgebouwen, waterputten en akkers. De archeologische onderzoeken hebben in ieder geval uitgewezen dat de Zanderij tot in de Volle -Middeleeuwen (10e-12e eeuw) nog bewoond was. Het terrein staat geregistreerd als een terrein van zeer hoge archeologische waarde (ARCHIS-monumentnummer 7224).

Ten behoeve van het plangebied is in augustus 2013 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek verkennende fase door middel van boringen uitgevoerd (Jansen, 2013). Uit het inventariserend veldonderzoek bleek dat de bodemopbouw in het plangebied in het recente verleden tot 0,45 - 1,4 m -Mv is verstoord of bestaat uit opgebrachte grond. Daaronder is ongestoord Oud duinzand op afzettingen van het Oude Rijnestuarium aangetroffen (Jansen, 2013). Zowel in de top van de oeverafzettingen van de Oude Rijn als in het daarop afgezette duinzand zijn cultuurlagen aangetroffen. Op basis van het uit de cultuurlagen verzamelde vondstmateriaal wordt verondersteld dat het gaat om een nederzetting met meerdere bewoningsfasen met bijbehorend akkerareaal uit de Romeinse tijd. Het booronderzoek was er niet op gericht om resten van de *limes*weg op te sporen. Gezien de aanwezigheid van een nederzettingsterrein in het plangebied en de landschappelijke ligging van het plangebied kan worden aangenomen dat in de directe omgeving een Romeinse weg gelegen heeft.

## 3 Doelstelling

### 3.1 Doel van het onderzoek

Het waarderend onderzoek in de vorm van proefsleuven werd aanbevolen naar aanleiding van de resultaten van het bureauonderzoek en het verkennende booronderzoek (zie hoofdstuk 2). Het proefsleuvenonderzoek dient om te bepalen of in het plangebied archeologische resten aanwezig zijn en om, indien resten aanwezig zijn, de inhoudelijke en fysieke kwaliteit (aard, omvang, datering, kwaliteit en diepteligging) ervan vast te stellen. Het doel van het onderzoek is om de behoudenswaardigheid van de mogelijk aanwezige vindplaats te bepalen.

### 3.2 Onderzoeksvragen

Het onderzoek dient, voor zover mogelijk, antwoord te geven op de specifieke onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen (PvE; Van der Laan, 2013):

1. Welke nieuwe informatie heeft het onderzoek opgeleverd ten aanzien van de reeds vastgestelde geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied?
2. In welke mate is de bodem in het plangebied verstoord?
3. Wat is de grondwaterstand ter plaatse?
4. Zijn er aanwijzingen voor een nederzettingsterrein in het plangebied? Zo ja, wat is hiervan de datering, diepteligging, de stratigrafische positie, de omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering)?
5. Zijn er aanwijzingen voor een akkerareaal in het plangebied? Zo ja, wat is hiervan de datering, diepteligging, de stratigrafische positie, de omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering)?
6. Wat is (indien aanwezig) de relatie tussen de bewoningssporen en het omringende akkercomplex?
7. Wat is de relatie tussen de vindplaats(en) en het omliggende landschap (locatiekeuze)?
8. Wat is de relatie tussen de nederzetting en restgeul ten noorden ervan? Was deze geul nog actief ten tijde van de Romeinse bewoning?
9. Zijn er aanwijzingen voor verschillende bewonings- of gebruiksfasen?(continuïteit?) Zo ja, hoe verhouden deze zich tot elkaar in ruimtelijk opzicht?
10. Kan op basis van de aangetroffen sporen en vondsten een meer specifieke datering worden gegeven van het moment van overstuiven van het Oude Rijnestuarium?
11. Zijn er aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van de *limesweg* of daaraan gerelateerde sporen en structuren? En, zo ja wat is de constructiewijze/opbouw van de weg?
12. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een akkerlaag van na de Romeinse bewoning in het plangebied, zoals mogelijk in boring drie herkend?
13. Zijn ook sporen of vondsten aangetroffen uit andere perioden of van een andere aard dan de verwachte?
14. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig? Wat is de vondstdichtheid/ruimtelijke verspreiding? Hoe is de conserveringstoestand? Wat is de typologische datering?
15. Is sprake van een behoudenswaardige vindplaats?

16. Is vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke strategische en methodische aanbevelingen kunnen hiervoor worden gegeven?

Na afloop van het veldonderzoek is een evaluatie- en selectierapport (Van der Laan, 2014) opgesteld. Daarin is op basis van een beknopt overzicht van de resultaten een voorlopige interpretatie en waardering van de vindplaats gegeven. Bovendien is een voorstel gedaan voor de verdere uitwerking van het onderzoek en zijn aanbevelingen geformuleerd hoe om te gaan met de archeologische resten.

Op basis van het evaluatie- en selectierapport heeft een overleg plaatsgevonden tussen opdrachtgever en bevoegd gezag over de te nemen vervolgstappen. De opdrachtgever heeft aangegeven dat, indien de vindplaats conform het selectiebesluit als behoudenswaardig wordt aangemerkt, planaanpassing niet tot de mogelijkheden behoort. Besloten is dat specialistisch onderzoek naar het aardewerk, het bouwmetaal, het natuursteen en de monsters in dit stadium van het onderzoek niet zal plaatsvinden. Dit onderzoek zal na afloop van de nog uit te voeren opgraving plaatsvinden, waarbij het metaal van het proefsleuvenonderzoek en de opgraving integraal kan worden onderzocht. Hierdoor is (volledige) beantwoording van de onderzoeksvragen 4, 5, 9 en 10 op dit moment niet mogelijk.

### **3.3 Selectiebesluit**

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek zijn bepalend voor de vraag hoe verder met deze archeologische waarden dient te worden omgegaan. Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Katwijk een selectiebesluit.



## 4 Methoden

### Omvang van het onderzoek

In het plangebied zijn twee proefsleuven aangelegd met op vlak 1 een lengte van respectievelijk 24 en 19 m en een breedte van 4 m. In beide proefsleuven is waar mogelijk verdiept naar een tweede vlak. In proefsleuf 1 kon vanwege de hoge spoordichtheid slechts op twee plaatsen een smalle strook worden verdiept naar vlak 2. Op vlak 1 is in totaal 172 m<sup>2</sup> aangelegd en op het tweede vlak 45 m<sup>2</sup> (tabel 2).

put	vlak	omvang (m)	oppervlak (m <sup>2</sup> )
1	1	24 x 4	96
1	2	10 x 1,5	15
2	1	19 x 4	76
2	2	15 x 2	30

Tabel 2. Overzicht aangelegde putten en vlakken.

### Plaatsing van de proefsleuven

Sleuf 1 is noordoost-zuidwestelijke georiënteerd en ligt langs de westelijke zijde van het plangebied. Proefsleuf 2 ligt haaks op proefsleuf 1 langs de zuidzijde van het bestaande transformatorstation (figuur 2). De ligging van de sleuven is zo gekozen dat de onderlinge relatie tussen de in de boringen aangetroffen cultuurlagen onderzocht kan worden. Bovendien is rekening gehouden met bestaande bebouwing, kabels en leidingen in het gebied en met de voorgenomen bodemingrepen.

### Opgravingsvlakken en profielen

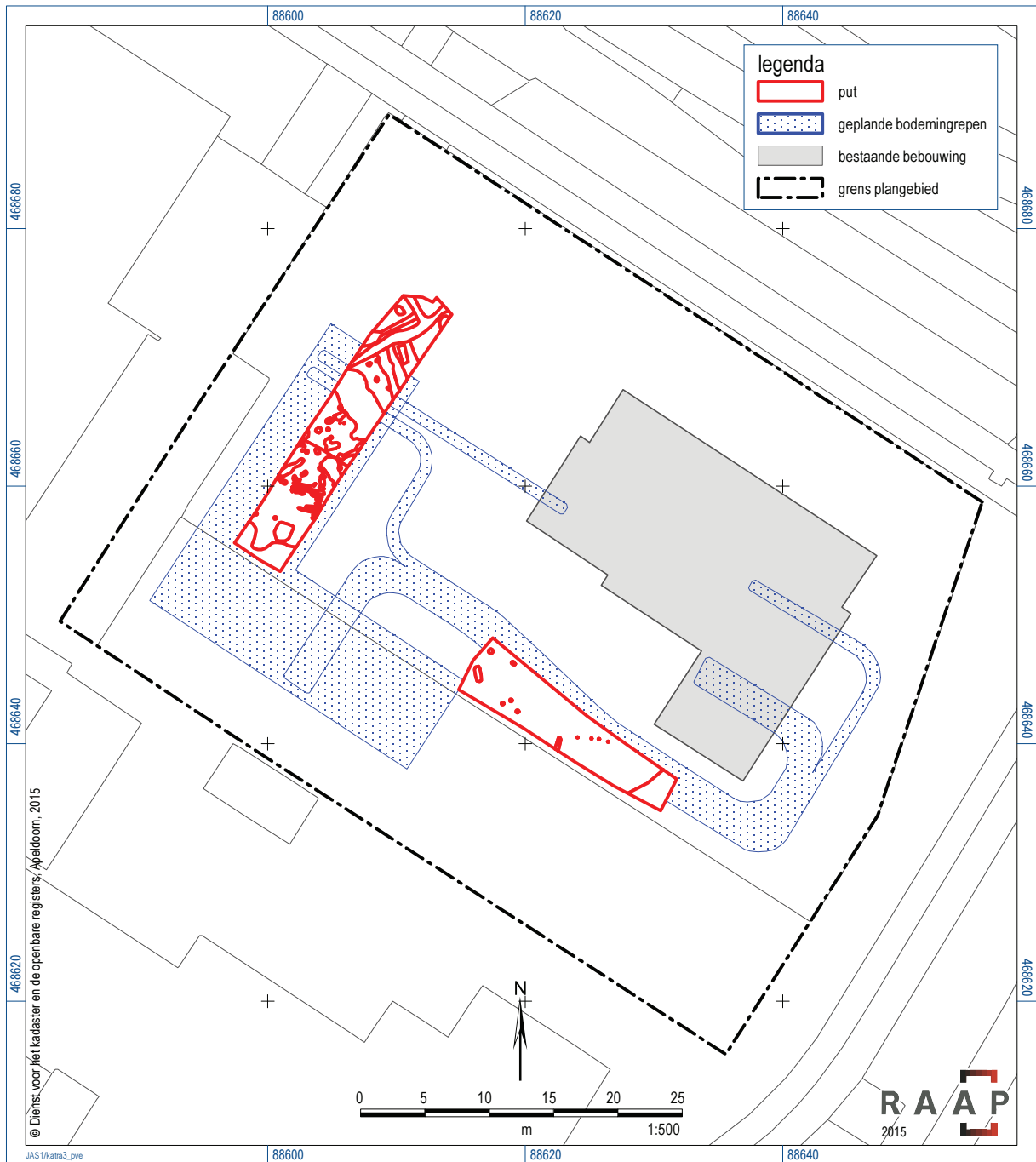
Tijdens het onderzoek zijn in de twee sleuven op verschillende niveaus vlakken aangelegd. Het eerste vlak in sleuf 1 is aangelegd in de kleiige oeverafzettingen direct onder een cultuurlaag waar de sporen zichtbaar werden. Dit vlak ligt op circa 0,65 m +NAP in het zuiden van de sleuf en op 0,20 m +NAP in het noorden van de sleuf. Het tweede vlak is aangelegd op 0,25 m +NAP in het zuiden en op 0,12 m +NAP in het noorden van de sleuf (figuur 3). Hier werd op een dieper niveau in het duinzand een spoor zichtbaar.

In proefsleuf 2 is het eerste vlak aangelegd in het duinzand op circa 0,35 m +NAP. Het tweede vlak is aangelegd op een dieper niveau in het duinzand onder een Romeinse cultuurlaag waar zich sporen aftekenden in het zand. Dit vlak loopt af van 0,05 m +NAP in het westen naar 0,31 m-NAP in het oosten. In het meest oostelijke deel van proefsleuf 2 is het tweede vlak aangelegd in de kleiige oeverafzettingen op 0,80 m -NAP (figuur 4).

Van beide proefsleuven is een volledig lengteprofiel gedocumenteerd (figuur 5). Van proefsleuf 1 is het oostprofiel gedocumenteerd en van proefsleuf 2 het zuidprofiel. De profielen zijn gefotografeerd, getekend op schaal 1:20 en beschreven. Van de profielpennen is met behulp van een Robotic Total Station (RTS) een NAP-hoogte bepaald. Op enkele plaatsen is het profiel naar beneden toe aangevuld met boringen.

# RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)



Figuur 2. Ligging proefsleuven.

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

### Behandeling van sporen en vondsten

Alle grondsporen zijn gefotografeerd, beschreven en met een Robotic Total Station (RTS) driedimensionaal ingemeten. Enkele sporen zijn bovendien gecoupeerd, in profiel gefotografeerd en op schaal 1:20 getekend. Vanwege het waardestellende karakter van het onderzoek zijn de sporen niet afgewerkt.

Vondsten zijn tijdens de aanleg van de proefsleuven per vak van 5 m lengte en zoveel mogelijk per bodemlaag verzameld. Vondsten uit sporen zijn per spoor verzameld. Wanneer sprake was van meerdere vullingen per spoor is het vondstmateriaal per vulling verzameld. Tijdens de aanleg van het vlak is het vlak systematisch onderzocht met een metaaldetector. Van metaalvondsten is de locatie met de RTS ingemeten. Bij het registreren en beschrijven van de grondsporen en de vondsten is gebruik gemaakt van het databaseprogramma Odile.

### Bemonstering

Ter beantwoording van de onderzoeksvragen zijn tijdens het veldwerk twee monsters genomen. Het betreft een monster uit een greppel (S32) waarvan de lichthumeuze vulling opvallend veel schelpfragmenten bevatte en een monster uit een kuil waarvan de vulling mogelijk verbrand bot bevat (tabel 3).

monster	type monster	put	spoor
M1	Mollusken	1	S32
M2	Zoölogisch (verbrand bot)	1	S15

Tabel 3. Overzicht verzamelde monsters.

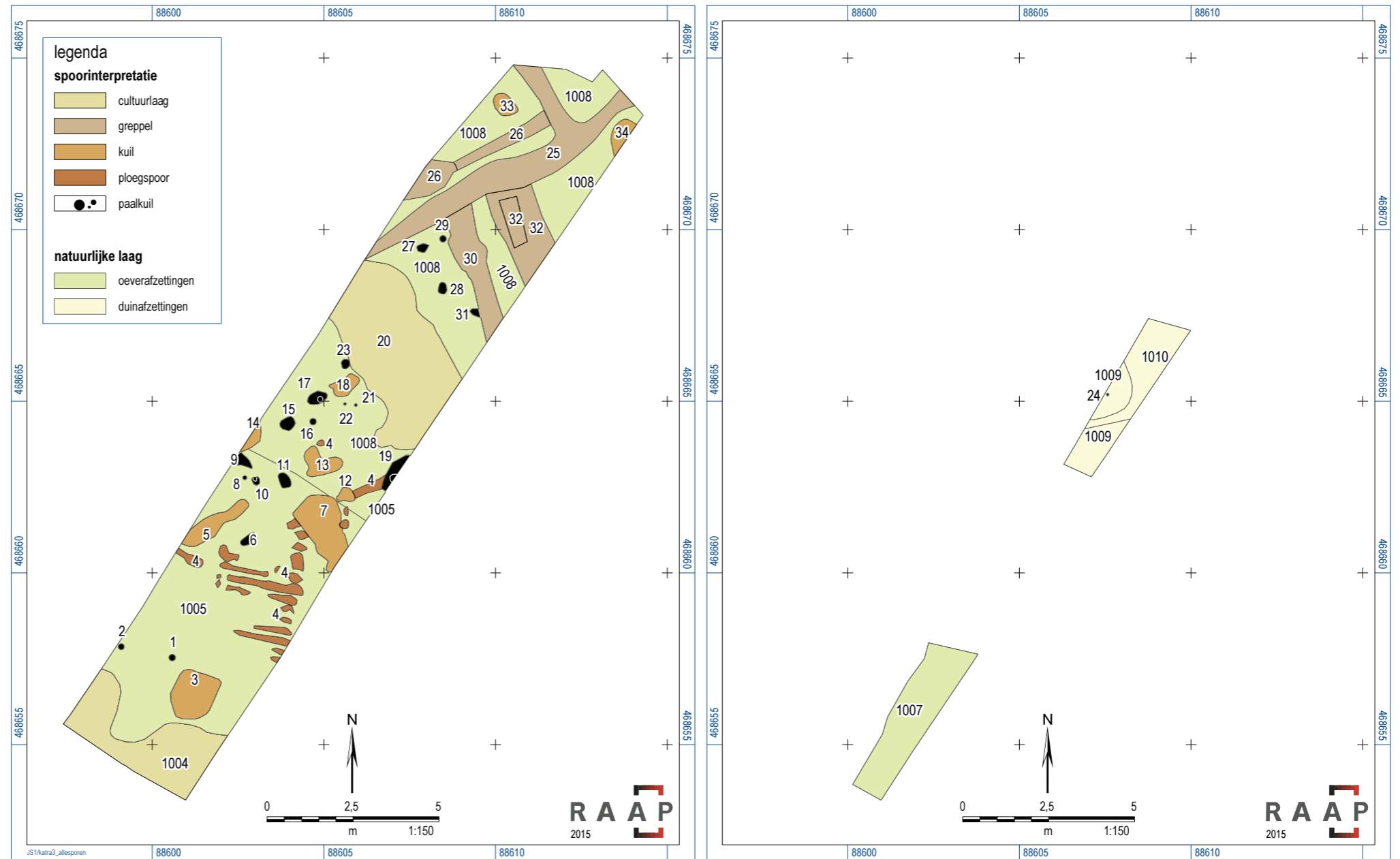
In het evaluatietraject is door het bevoegd gezag besloten dat in dit stadium van het onderzoek geen specialistisch onderzoek naar de genoemde monsters zal worden uitgevoerd, omdat dit aanvullende onderzoek niet noodzakelijk is voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

### Afwijkingen en aanpassingen van de onderzoeksstrategie

In afwijking van het PvE kon proefsleuf 1 niet over een lengte van 30 m worden aangelegd. Deze sleuf is aan de noordzijde 6 m ingekort vanwege de aanwezigheid van het toegangshek tot het terrein. Het hekwerk diende intact te blijven en de toegang tot het terrein diende vrij te blijven. Bovendien is in afwijking op het PvE een kleiner oppervlak op vlak 2 onderzocht. Dit heeft te maken met de hoge spoordichtheid op het eerste vlak.

RAAP-RAPPORT 2978

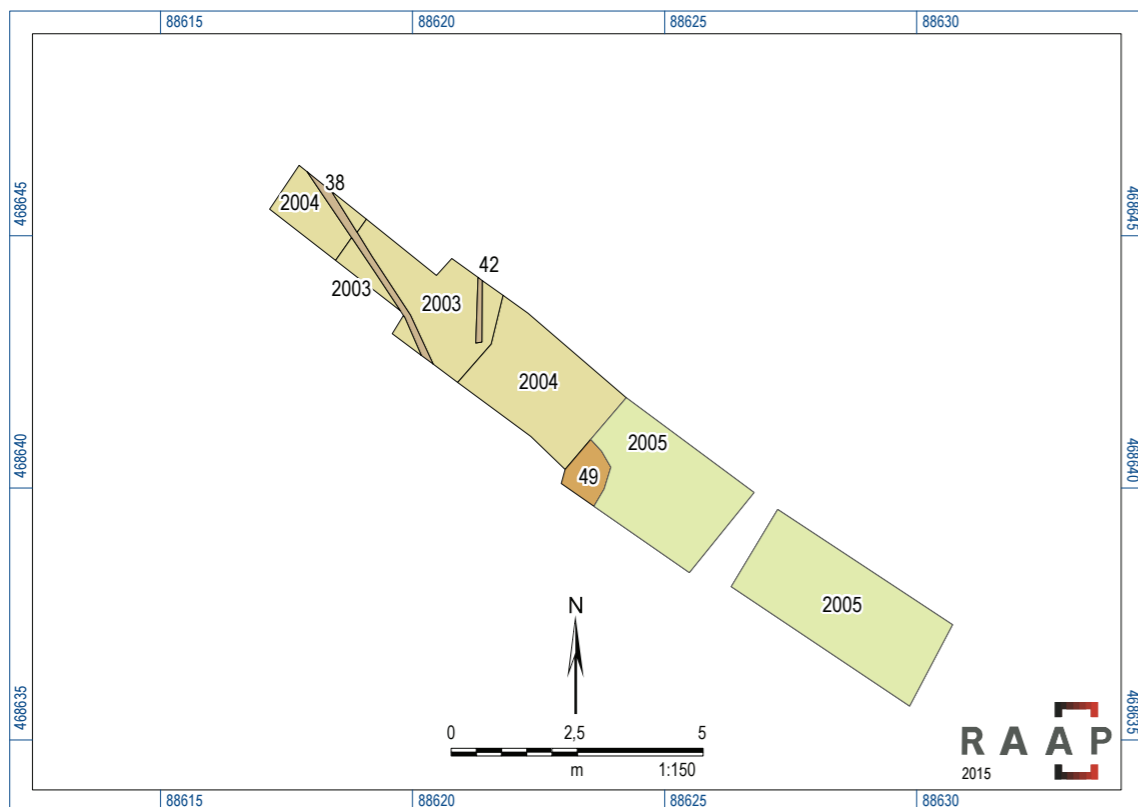
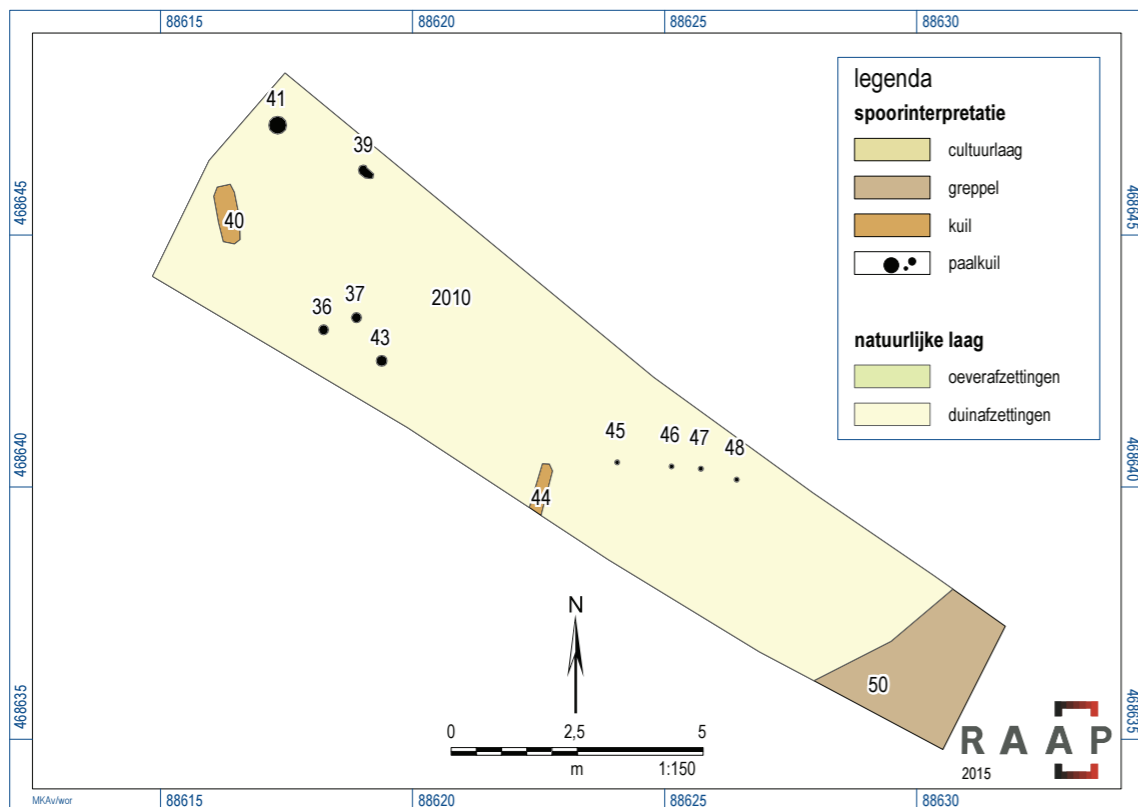
Plangebied Transformatorstation Industrierweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)



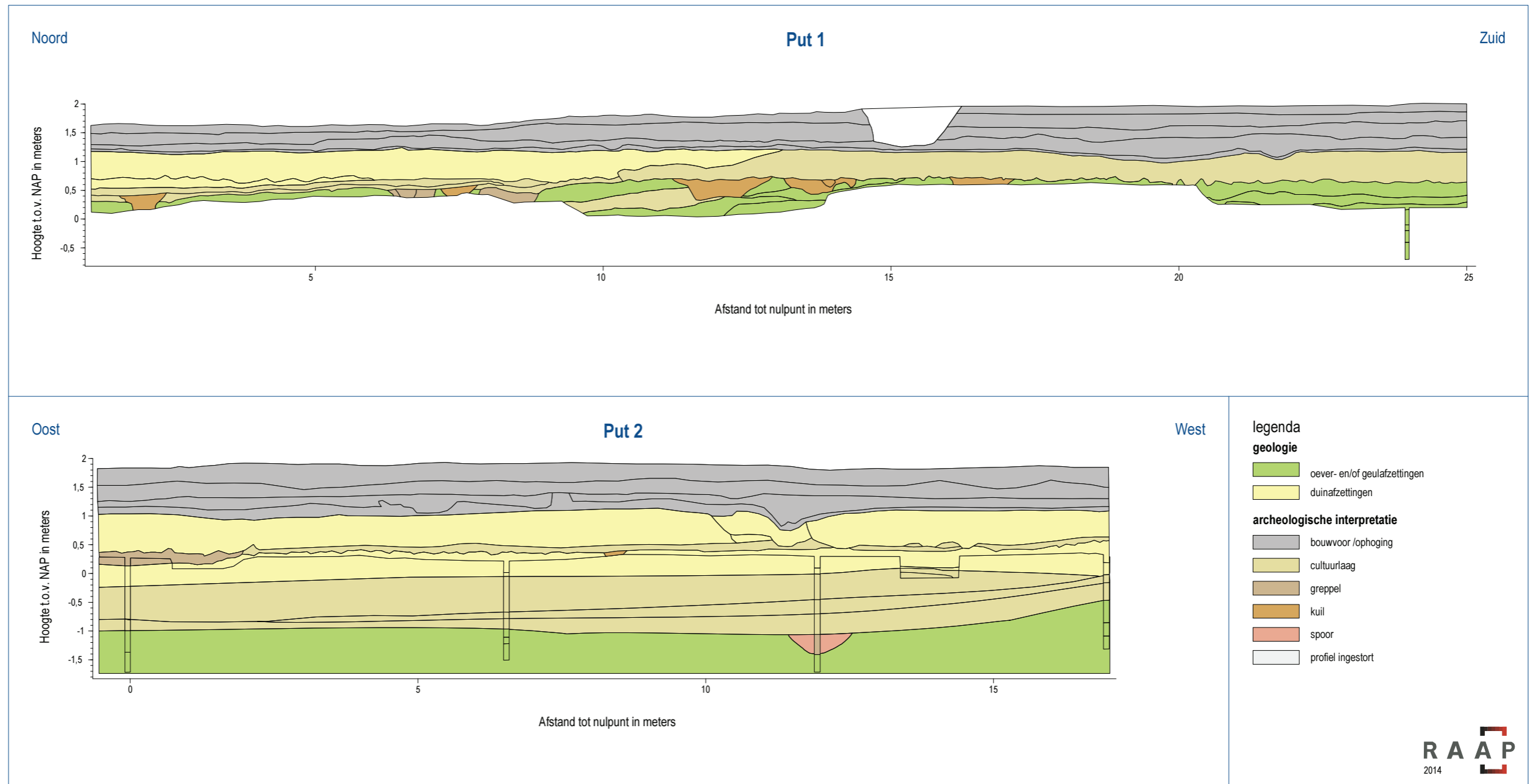
Figuur 3. Allesporenkaart put 1: vlak 1 (links) en vlak 2 (rechts).

**RAAP-RAPPORT 2978**

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)



Figuur 4. Allesporenkaart put 2: vlak 1 (boven) en vlak 2 (onder)



Figuur 5. Profielen; boven het oostprofiel van put 1 en onder het zuidprofiel van put 2.

## 5 Resultaten

### 5.1 Fysisch-geografisch onderzoek

#### 5.1.1 Geologie en geomorfologie

In overeenstemming met de resultaten van het booronderzoek (Jansen, 2013) zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek op de geulafzettingen oeverafzettingen van de Oude Rijn aangetroffen. De oeverafzettingen zijn later overstoven door duinzand.

De ontwikkeling van het Oude Rijn-estuarium hangt nauw samen met de (mate van) activiteit van de Oude Rijn tussen 4400 voor Chr. en 1122 na Chr., de kustuitbreiding en de daarbij behorende vorming van strandwallen (Berendsen & Stouthamer, 2001). De afwisselende fluviatiele en mariene invloed heeft tot een sterk dynamische ontwikkeling van het landschap geleid. Door de mariene invloed ontwikkelden zich in het kweldergebied en verder naar het zuiden, tussen de strandwallen, getijdenkreeken. In de omgeving van het plangebied bestaat het estuarium van de Oude Rijn uit een fijn vertakt geulensysteem met tussenliggende oevers (Jansen e.a., 2011).

Rond 2000 voor Chr. vormde zich voor de huidige kustlijn ter hoogte van Katwijk een strandwal. Hierdoor verminderde de mariene invloed sterk en kwam het grootste deel van Katwijk boven gemiddeld hoogwater te liggen (Pruissers & De Gans, 1988). Het onderzoeksgebied kwam pas in de loop van de IJzertijd boven gemiddeld hoogwater te liggen. Vanaf het moment van het ontstaan van de strandwal voor Katwijk lijkt het gebied vanuit zuidwestelijke richting overstoven te raken met duinzand.

#### 5.1.2 Bodemopbouw

Uit de gedocumenteerde lengteprofielen in de proefsleuven 1 en 2 (figuur 5) blijkt dat de exacte bodemopbouw in het plangebied sterk varieert. De variatie zit vooral in de dikte van het pakket duinzand en het aantal cultuurlagen in het duinzand en de oeverafzettingen van de Oude Rijn. Vanwege deze variatie wordt de bodemopbouw in proefsleuf 1 en 2 apart van elkaar beschreven.

In proefsleuf 1 ligt aan de basis van het profiel een pakket grijs, zwak siltig, zeer fijn zand met veel dunne kleilagen en schelpfragmenten, dat is geïnterpreteerd als geulafzettingen. De geulafzettingen zijn alleen in het zuiden van proefsleuf 1 in een boring aangetroffen vanaf 0,1 m -NAP (2,1 m -Mv). De aangelegde vlakken in de proefsleuven reikten niet tot op dit niveau. Op de geulafzettingen zijn oeverafzettingen van de Oude Rijn aanwezig die bestaan uit uiterst siltige tot sterk zandige klei met ijzer- en mangaanvlekken. De top van het oeverpakket ligt in het zuiden op 1,15 m +NAP (0,85 m -Mv) en in het noorden op 0,5 m +NAP (1,1 m -Mv).

In de oeverafzettingen zijn op verschillende diepten zes cultuurlagen aanwezig. De cultuurlagen zijn de weerslag van gebruik van het landschap door mensen. Deze lagen bestaan uit donkergrijze, sterk zandige, humeuze klei. In de cultuurlagen is een grote hoeveelheid vondstmateriaal aangetroffen. De cultuurlagen met bijbehorende spoorniveaus en vondsten worden vanaf § 5.2 uitgebreid beschreven.

De oeverafzettingen van de Oude Rijn zijn overstoven door Oud duinzand. De top van dit pakket duinzand ligt op circa 1,1 m +NAP (0,6 m -Mv). Het pakket wigt in noordelijke richting uit tot een maximale dikte van 70 cm. Het pakket duinzand is alleen in de noordelijke helft van proefsleuf 1 aanwezig. Mogelijk is het duinzand in het zuiden niet afgezet, is het daar verdwenen door latere egalisaties of is het opgenomen in de bouwvoor c.q. het verstoorde pakket. De top van het pakket duinzand is omgezet, waarschijnlijk als gevolg van de bollenteelt. Zowel de oeverafzettingen als het duinzand worden afgedekt door enkele recente ophoogpakketten dan wel door geroerde bovengrond.

Ook in proefsleuf 2 zijn van onderen naar boven geulafzettingen, oeverafzettingen, duinzand en opgebrachte of verstoorde grond aangetroffen. De basis wordt gevormd door een pakket lichtgrijze, uiterst siltige klei met veel dunne humus- en zandlagen. Dit pakket is geïnterpreteerd als geulafzettingen. Hierop zijn oeverafzettingen van de Oude Rijn afgezet. De oeverafzettingen bestaan uit donkergrijze, uiterst siltige klei met fosfaatvlekken, schelpgruis en plantenresten. In de top van de oeverafzettingen is een cultuurlaag gevormd. De top van het oeverpakket (inclusief de cultuurlaag) bevindt zich in het westen op 0,0 m NAP (1,9 m -Mv) en in het oosten op 0,5 -NAP (2,4 m -Mv).

Op de oeverafzettingen is duinzand afgezet. Het pakket duinzand is in het westen van proefsleuf 2 circa 1,1 m dik en in het oosten circa 1,8 m. De top van de duinafzettingen ligt op circa 1,0 m -NAP (0,8 m -Mv). In het duinzand hebben zich vier cultuurlagen gevormd. De cultuurlagen worden in § 5.2 in meer detail beschreven.

Het duinzand wordt afgedekt door de geroerde bovengrond en een pakket recent opgebrachte grond. In het profiel was duidelijk zichtbaar dat het terrein in het recente verleden is geëgaliseerd. De top van het duinzand is scherp afgesneden door een rommelig pakket dat hier wordt beschreven als de geroerde bovengrond.

Op basis van de bestudeerde profielen is het beeld ontstaan dat zowel langs de noordzijde als langs de oostzijde van het plangebied een restgeul in de ondergrond aanwezig is. Het plangebied bevindt zich in de overgangszone naar een restgeul toe. Dit blijkt uit de in noordelijke en oostelijke richting naar beneden hellende gelaagdheid. Binnen het plangebied zelf zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een restgeul.

## 5.2 Archeologie

### 5.2.1 Grondsporen

Tijdens het onderzoek zijn in totaal 50 antropogene sporen en elf cultuurlagen aangetroffen (tabel 4 en bijlage 1).

type spoor	aantal
greppel	7
kuil	13
paalkuil	28
spitspoor	1
spoor	1
cultuurlaag	11

Tabel 4. Overzicht sporen per interpretatie.



## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Alle grondsporen hangen samen met (worden afgedekt door) cultuurlagen. Deze cultuurlagen bestaan uit sterk humeus materiaal waarin aardewerk, bot, verbrande leem en houtskool is aangetroffen. De pakketten zijn in de oever- en duinafzettingen ontstaan door menselijke activiteit in het plangebied. Eerst zal de onderlinge samenhang van de cultuurlagen worden besproken, daarna volgt per cultuurlaag een overzicht van de grondsporen die hiermee samenhangen (tabel 5).

cultuurlaag	sporen
1004	1 t/m 19, 21, 22, 23, 35
1012	-
1014	25 t/m 33, 51
1015	34
1018	-
20	24
2008	36, 37, 39 t/m 41, 43 t/m 48, 50
2009	-
2003/2004	38, 42, 49
2012	-

Tabel 5. Overzicht aangetroffen sporen per cultuurlaag.

### Cultuurlagen

In proefsleuf 1 zijn in de oeverafzettingen van de Oude Rijn zes cultuurlagen onderscheiden (S1004, S1012, S1014, S1015, S1018 en S20). Deze lagen zijn op basis van lithologische kenmerken (kleur, textuur) van elkaar onderscheiden. Zie tabel 6 voor de diepteligging van de verschillende lagen.

In het zuiden van de sleuf is slechts één cultuurlaag aanwezig (S1004). De top van deze laag ligt op 1,1 m +NAP (ca. 0,8 m -Mv) en het pakket is circa 50 cm dik (figuur 6). Het betreft een donkerbruingrijs, sterk zandig pakket klei met zandbrokken, schelpgruis, fragmentjes houtskool en een grote hoeveelheid Romeins aardewerk, bouw materiaal, metaal en bot.

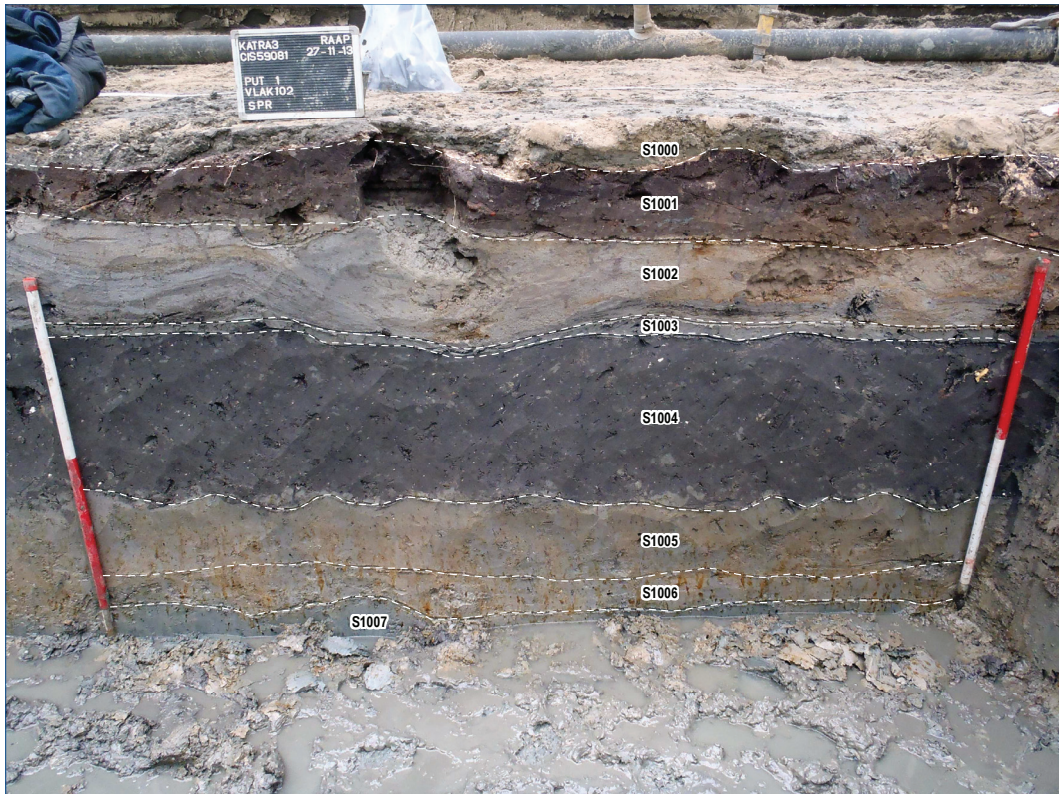
Halverwege de proefsleuf duikt de gelaagdheid in noordelijke richting omlaag en splitsen zich in totaal vijf nieuwe cultuurlagen af (S1012, S1014, S1015, S1018 en S20). Cultuurlaag S1012 betreft een dun pakket donkergrijze, zwak zandige klei met veel humus laagjes. Dit pakket is slechts over een korte afstand waargenomen en het is onduidelijk of het een continuering betreft van S1004 of dat deze laag is opgenomen in de jongere cultuurlagen S1014 en S1015 (figuur 7).

Laag S1015 bestaat uit een 10 cm dikke, lichtgrijze laag met houtskoolspikkels. De top van de laag ligt op circa 0,7 m +NAP (1,0 m -Mv). Direct onder S1015 bevindt zich S1014. Deze donkergrijze, matig humeuze kleilaag bevat veel fragmenten verbrande klei en houtskoolspikkels.

Een pakket lichtbruingrijze oeverklei (S1008) scheidt cultuurlaag S1014 van de dieper gelegen, oudere cultuurlaag S20, die bestaat uit een lichtgrijze, sterk zandige klei met veel humusbrokken (figuur 8). Deze laag loopt in noordelijke richting af en splitst zich verderop in noordelijke richting in twee cultuurlagen die van elkaar gescheiden worden door een pakket lichtgrijze oeverklei. De diepste cultuurlaag (S1018) is niet in het gedocumenteerde profiel waargenomen, maar in de coupe van spoor S32.

## RAAP-RAPPORT 2978

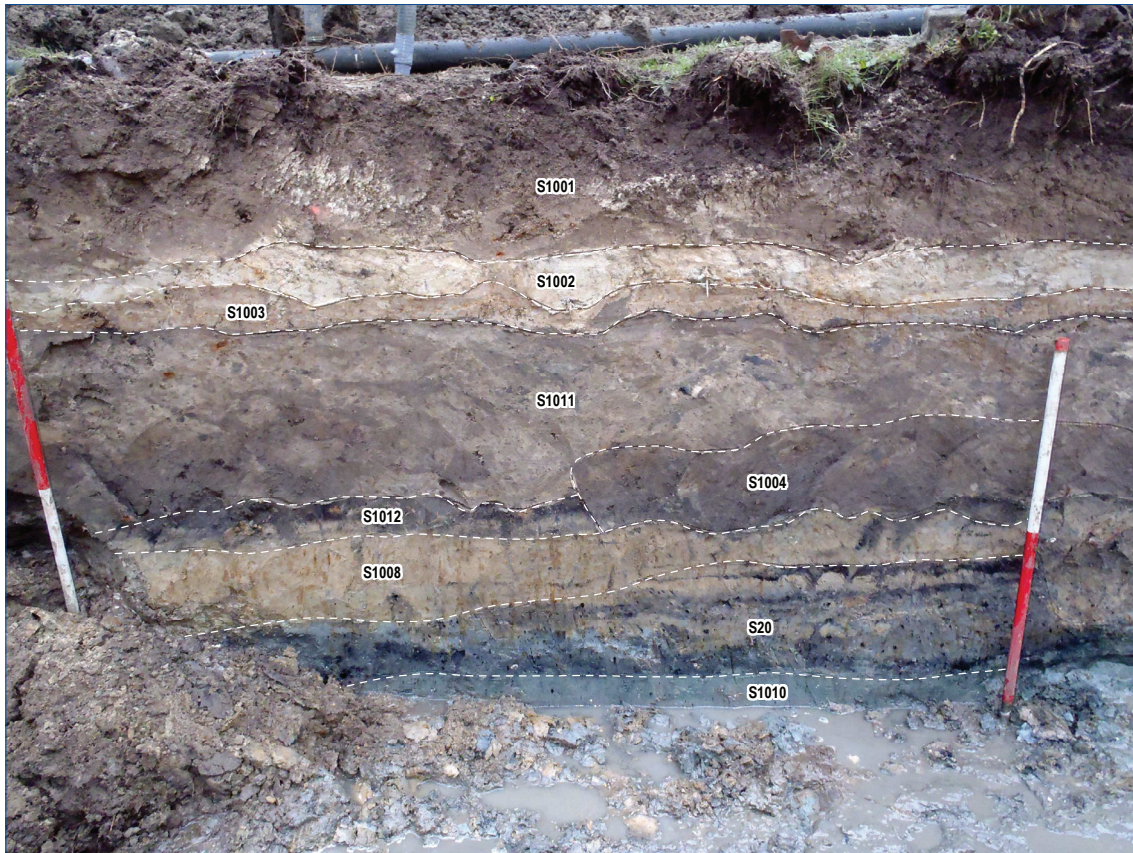
Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)



Figuur 6. Oostprofiel in het zuiden van proefsleuf 1 waar cultuurlaag S1004 aanwezig is.



Figuur 7. Oostprofiel halverwege proefsleuf 1 waar de cultuurlagen S1014 en S1015 aanwezig zijn.



*Figuur 8. Oostprofiel van proefsleuf 1 waar de cultuurlagen S1004, S1012 en S20 zichtbaar zijn.*

Ook in proefsleuf 2 zijn verschillende cultuurlagen (tabel 6) onderscheiden: vijf in totaal (waarvan twee in de beschrijving hieronder samengenomen worden). In het duinzand is op circa 0,6 m +NAP (1,4 m -Mv) de top van de bovenste cultuurlaag (S2008) aangetroffen. Deze laag is circa 15 cm dik en bestaat uit grijs, zwak siltig zand. Op enkele plaatsten zijn nog de restanten zichtbaar van een donkergrijze, humeuze cultuurlaag (S2009), die oorspronkelijk direct op S2008 lag, maar die nu vrijwel geheel vergraven is door latere activiteiten op het terrein.

Op een dieper niveau in het duinzand (van west naar oost aflopend van 0,16 m +NAP naar 0,2 m -NAP) is de top van een oudere cultuurlaag (S2003/S2004) aanwezig. Zoals zichtbaar is op figuur 9 ligt dit (donker)grijze pakket zand direct op de volgende cultuurlaag (S2012). Interessant is dat cultuurlaag S2012 in de top van de oeverafzettingen is gevormd. Het ontbreken van een laagje schoon duinzand tussen S2012 en S2003/S2004 suggereert dat bewoning of gebruik van het terrein ononderbroken is op het moment dat de oeverafzettingen voor het eerst overstoven raakten door het duinzand.

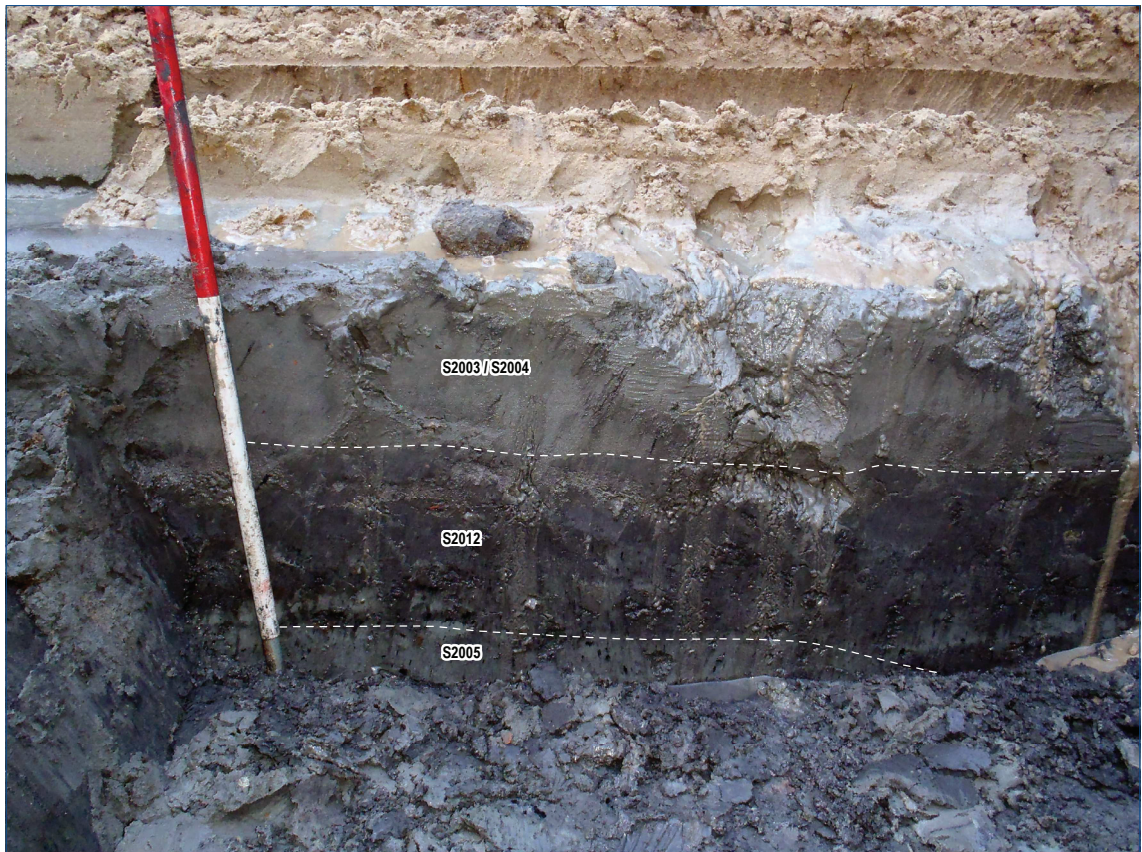
Laag S2012 bestaat uit een grijze, sterk humeuze, uiterst siltige klei waarin een grote hoeveelheid vondstmateriaal is aangetroffen. De top van dit pakket ligt op circa 0,0 m +NAP in het westen en op 0,5 m -NAP in het oosten (1,9 tot 2,4 m -Mv).

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	gevormd in	top niveau (m +NAP)	top niveau (m -Mv)
1004	oeverafzettingen	1,1	0,8
1012	oeverafzettingen	0,7	1,0
1015	oeverafzettingen	0,7	1,0
1014	oeverafzettingen	0,6	1,1
20	oeverafzettingen	0,5	1,3
1018	oeverafzettingen	0,1	1,6
2009	duinzand	0,7	1,3
2008	duinzand	0,6	1,4
2003/2004	duinzand	0,16 (west) - 0,2 m -NAP (oost)	
2012	oeverafzettingen	0,0 (west) - 0,5 m -NAP (oost)	1,90 tot 2,4

Tabel 6. Overzicht cultuurlagen.



Figuur 9. Profielopname halverwege proefsleuf 2. De kijkrichting is noord. Hier zijn de cultuurlagen S2203/S2004 en S2012 zichtbaar.

De relatie tussen de verschillende cultuurlagen in de twee proefsleuven kon tijdens het onderzoek niet met zekerheid worden vastgesteld. Dit is te wijten aan het dynamische landschap waarin het plangebied zich bevindt. Hierdoor is de onderlinge afstand tussen de twee putten te groot om met zekerheid verbanden te leggen. Bovendien zijn de oeverafzettingen in de loop van de Romeinse tijd overstoven door duinzand. Dit is onder andere aangetoond bij het onderzoek in de Zanderij dat ten zuiden van onderhavig plangebied ligt (Van der Velde, 2008). Het is mogelijk dat een deel

van de oeverafzettingen in het plangebied al overstoven is geraakt terwijl een aangrenzende oever nog vrij was van duinzand. Het kan dus voorkomen dat een cultuurlaag in het duinzand gelijktijdig gevormd is met een lager gelegen cultuurlaag in de oeverafzettingen.

#### **Sporen bij cultuurlaag S1004**

Alle sporen in het zuidelijke deel van proefsleuf 1, vlak 1 worden afgedekt door cultuurlaag S1004. Het gaat om 14 paalkuilen, zeven kuilen, een serie spitsporen en een spoor waarvan de interpretatie onduidelijk is gebleven.

De spitsporen zijn duidelijk zichtbaar aan de basis van pakket S1004 in het profiel (zie figuur 6). In het vlak tekenen de sporen zich af als smalle, langwerpige sporen (S4). De oriëntatie is min of meer oost-west. De spitsporen worden door enkele (paal)kuilen oversneden en zijn dus ouder dan deze (paal)kuilen.

Een grote, ondiepe (12 cm) kuil (S3), een grote afvalkuil (S7), een langwerpige kuil (S5) waarvan de functie niet duidelijk is geworden en vier kleine onregelmatige kuilen (S12, S13, S14 en S18) worden afgedekt door S1004. Ook de functie van deze kleine kuilen is onduidelijk gebleven. Mogelijk gaat het in sommige gevallen toch om paalkuilen.

De paalkuilen (S1, S2, S6, S8 t/m S11, S15, S16, S17, S19, 21, S22 en S23) hebben een ronde of ovale vorm in het vlak en de meeste zijn opgevuld met (donker)grijze, zandige klei. Enkele hebben een vulling van uiterst siltig zand. Binnen de grenzen van het proefsleuvenonderzoek is geen structuur van een gebouw of beschoeiing te herkennen in de paalkuilen.

Eén spoor (S35) is alleen in het oostprofiel waargenomen. De vorm en functie van het spoor zijn onduidelijk. Het spoor is opgevuld met lichtbruingrijze, sterk zandige klei en de vulling bevat veel fragmenten houtskool.

#### **Sporen bij cultuurlaag S1014**

De sporen in de noordelijke helft van proefsleuf 1 worden op één na allemaal in verband gebracht met S1014. Het gaat om vier greppels, twee kuilen en vier paalkuilen.

De greppels S30 en S32 zijn min of meer zuidoost-noordwest georiënteerd. De greppels S25 en S26 staan daar haaks op. Greppels S25 heeft een vertakking in noordwestelijke richting. Alle greppels zijn opgevuld met een grijsbruine of bruingrijze, uiterst siltige klei. In de vulling van greppel S32 is bovendien veel keramisch bouw materiaal en schelpfragmenten aangetroffen. De aanwezigheid van veel greppels is kenmerkend voor een Romeinse vindplaats. De greppels kunnen als erf-scheiding hebben gediend, maar vervulden ook een belangrijke rol in de waterhuishouding van het gebied. De greppels moesten waarschijnlijk herhaaldelijk worden opgeschoond of opnieuw worden gegraven. De aanwezigheid van meerdere greppels die parallel aan elkaar lopen lijkt te wijzen op het herhaaldelijk uitgraven van een ontwateringsgreppel.

Mogelijk kan in de vier paalkuilen S27, S28, S29 en S31 een kleine structuur worden gezien die deels is vergaven door greppel S30.

#### **Sporen bij cultuurlaag S1015**

Het enige spoor dat met zekerheid wordt afgedekt door de cultuurlaag S1015, is een kuil S34. Kuil S34 is zichtbaar in het oostprofiel van proefsleuf 1. Mogelijk is een deel van de sporen dat hierboven beschreven is als afgedekt door cultuurlaag S1014, eigenlijk ook van hoger ingegraven. Dit is

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

in het horizontale vlak echter niet vast te stellen vanwege de donkergrijze kleur van de cultuurlagen en de eveneens donkergrijze opvulling van de sporen. De sporen van beide niveaus worden pas zichtbaar in de onderliggende, lichtbruingrijze oeverafzettingen.

Uit de twee cultuurlagen S1014 en S1015 blijkt dat sprake is van een periode van ononderbroken gebruik van het gebied. Ook het herhaaldelijk verplaatsen van de ontwateringsgreppels wijst er op dat het gebied langere tijd in gebruik was.

### Sporen bij cultuurlaag S20

Vanwege de hoge spoordichtheid op de hogere niveaus kon tijdens het proefsleuvenonderzoek slechts over een korte afstand de basis van deze cultuurlaag worden bereikt. Er is één paalkuil (S24) aangetroffen die wordt afgedekt door S20.

### Sporen bij cultuurlaag S2008

Verspreid over de gehele lengte van proefsleuf 2 zijn onder cultuurlaag S2008 twee langwerpige kuilen, negen paalkuilen en een greppel aangetroffen. De aard van de kuilen is onduidelijk en in de paalkuilen kan geen structuur van een gebouw worden onderscheiden. Wel vormen de paalkuilen S45 t/m S48 zeer waarschijnlijk een houten hekwerk. De greppels S50 bevindt zich in het uiterste zuidoosten van proefsleuf 2. De greppel is circa 30 cm diep en is niet over de volledige breedte vrij gelegd.

### Sporen bij cultuurlaag S2003/2004

Door cultuurlaag S2003/S2004 worden twee greppels en een kuil afgedekt. De twee greppels zijn zeer smal. Greppel S38 is zuidoost-noordwest georiënteerd en S42 is noord-zuid georiënteerd. De aard van kuil S49 is onduidelijk.

## 5.2.2 Vondsten

In totaal zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek 1468 vondsten verzameld uit diverse materiaalcategorieën (tabel 7 en bijlage 2). Hieronder worden de vondsten per materiaalcategorie besproken. Tijdens de evaluatiefase van het onderzoek is besloten dat specialistisch onderzoek naar de diverse materialen in dit stadium van het onderzoek niet zal worden uitgevoerd; daarom is de onderstaande beschrijving van de vondsten gebaseerd op de basale uitwerking.

vondstcategorie	aantal	gewicht (gram)
glas	3	29
aardewerk	489	8.595,5
grofkeramisch bouw materiaal	388	16.582
brons	4	
ijzer	36	
lood	5	
schelp	12	116
bot	444	5.152
steen	98	12.211
<b>totaal</b>	<b>1.468</b>	

Tabel 7. Overzicht aantal en gewicht van vondsten per vondstcategorie.

### **Aardewerk**

In totaal zijn 489 fragmenten aardewerk verzameld. Slechts een klein deel (23 fragmenten) van het verzamelde aardewerk is handgevormd. Het handgevormde aardewerk is niet nader gedateerd dan in de periode IJzertijd t/m Middeleeuwen. Van het aardewerk dat op de draaischijf is vervaardigd, dateert het merendeel uit de Romeinse tijd (393 fragmenten). Het betreft aardewerk uit de 2e eeuw na Chr. (125 – 200 na Chr.). Bovendien zijn 56 fragmenten uit de Nieuwe tijd verzameld en is van 17 fragmenten de datering onbekend of onzeker. Mogelijk betreft het ook enkele Merovingische scherven.

De verzameling Romeins aardewerk bestaat uit gebruiks- en transportaardewerk zoals ruwwandig aardewerk en amforen en uit luxe tafelaardewerk zoals geverfde waar en terra sigillata. Op twee van de scherven terra sigillata is mogelijke graffiti zichtbaar.

Het aardewerk is zowel afkomstig uit antropogene sporen als uit cultuurlagen. De cultuurlagen S1004 en S1011 bevatten naast Romeins aardewerk ook mogelijk Merovingisch aardewerk en duidelijk aardewerk uit de Nieuwe tijd. Opvallend is dat de scherven die zijn verzameld uit cultuurlaag S2003/S2004 allemaal klein en afgerond zijn en dat het materiaal uit de onderliggende laag S2005 bestaat uit grote fragmenten met scherpe randen. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het materiaal uit laag S2003/S2004 aan het oppervlak heeft gelegen, waardoor het slijtage vertoont en dat het materiaal uit S2005 waarschijnlijk slechts een korte periode aan het oppervlak heeft gelegen en waarschijnlijk in een natte context is afgezet; mogelijk gaat het om een dumppakket. Dergelijke dumppakketten worden vaker aangetroffen aan de rand van een restgeul.

Op basis van de verzameling aardewerk kunnen (in dit stadium van het onderzoek) geen uitspraken worden gedaan over de aard van de vindplaats. Het is onduidelijk of het om een militaire of een burgerlijke nederzetting gaat.

### **Grofkeramisch bouwmateriaal**

Tijdens het onderzoek is een grote hoeveelheid bouwmateriaal verzameld. Het gaat om 106 fragmenten verbande klei en 261 fragmenten grofkeramisch bouwmateriaal (dakpan, mortel en baksteen). Een dergelijke grote hoeveelheid bouwmateriaal, ook dat wat niet uit de grondsporen komt, maar verspreid over het terrein ligt, wijst mogelijk op de aanwezigheid van (gedeeltelijke) steenbouw of een harde dakbedekking binnen of in de directe omgeving van het onderzochte gebied.

### **Steen**

Ook de aanwezigheid van de 98 fragmenten natuursteen levert informatie op over de aard en de interpretatie van de vindplaats. Natuursteen komt van nature niet voor in de omgeving van het plangebied en is er dus door de mens heengebracht. Het is bekend dat natuursteen gebruikt werd als fundering van bouwwerken.

Het grootste deel van het natuursteen is verzameld uit de cultuurlagen (78 stuks). Vooral de bovenste cultuurlaag in het zuidwesten van het plangebied (S1004 in proefsleuf 1) leverde een grote hoeveelheid steen op, namelijk 57 fragmenten. In totaal zijn elf stenen uit antropogene sporen afkomstig. Al deze sporen hangen samen met de cultuurlaag S1004. Het gaat om negen fragmenten uit kuil S3, één fragment uit greppel S32 en één fragment uit een paalkuil S17.

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

### Metaal

Tijdens de aanleg van de proefsleuven zijn vier bronzen voorwerpen, vijf fragmenten lood, vijf ijzeren voorwerpen en 31 ijzerconcreties verzameld.

De fragmenten lood, twee stripjes en drie druppels, waarschijnlijk restanten van het gieten, zijn op de stort verzameld. Ook de bronzen ring is afkomstig van de stort. De bronzen muntjes zijn verzameld uit de oeverafzettingen S1008 in proefsleuf 1. De bronzen gesp komt uit afvalkuil S7.

De ijzerconcreties zijn door middel van elektrolyse gereinigd. De concreties waren in zeer slechte staat. In de meeste gevallen was geen sprake meer van een object en betrof het alleen nog corrosie. Na het reinigen van de concreties en de ijzeren voorwerpen zijn twee hoefijzers, vijf (delen van) spijkers en acht onbepaalde objecten overgebleven. Deze zijn allemaal afkomstig uit cultuurlaag S1004. De hoefijzers dateren vanaf de Middeleeuwen. In één van de hoefijzers zijn sporen van reparatie te zien. In de dubbelgevouwen rand lijken oudere bevestigingsgaten te zitten. Een van de onbepaalde objecten bestaat uit dunne, om elkaar heen gevouwen ijzerdraadjes. Drie onbepaalde stukken lijken bij elkaar te horen. Op één stuk zit een soort knopje. Het ijzer is in dermate slechte staat dat alleen de hoefijzers geconserveerd konden worden. In de overige gevallen is er slechts een zeer klein restant ijzer aanwezig en is conservering niet mogelijk gebleken.

### Bot

Het proefsleuvenonderzoek heeft in totaal 444 dierlijke botfragmenten opgeleverd. Het betreft vooral onverbrande fragmenten van goede kwaliteit. Bovendien zijn 34 fragmenten verbrand bot en 28 gebitselementen verzameld. Een opvallend grote hoeveelheid botfragmenten is verzameld uit (paal) kuil S15, namelijk 160 fragmenten, waarvan 32 fragmenten verbrand zijn. Het betreft zeer kleine fragmenten met een totaalgewicht 259 gram. Het gaat om gevogelte en kleine zoogdieren. Bovendien zijn uit kuil S3 36 botfragmenten, uit kuil S7 50 fragmenten en uit kuil S13 72 fragmenten verzameld. Kuil S5 en de paalkuilen S11 en S17 bevatten ieder één botfragmentje. Al deze sporen hangen samen met cultuurlaag S1004. Uit deze cultuurlaag zijn bovendien nog eens 67 fragmenten verzameld. Het merendeel van de verzameling bot is daarmee afkomstig uit cultuurlaag S1004 en daarmee samenhangende grondsporen.

Over het algemeen bestaat het verzamelde botmateriaal uit goed geconserveerde, middelgrote fragmenten. Alleen de fragmenten uit de sporen S13 en S15 zijn zeer gefragmenteerd.

### Glas

De verzameling glas bestaat uit twee scherven uit cultuurlaag S20 en S1004 en een meloenkraal uit kuil S3.

### Schelp

In totaal zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek 17 schelpfragmenten aangetroffen die behoren tot tien individuele schelpen. In S1004 zijn drie exemplaren (vier fragmenten) van *Buccinum undatum* (Wulk), één exemplaar van *Spisula subtruncata* (Halfgeknotte strandschelp), één exemplaar van *Euspira catena* (Grote tepelhoren), een niet te determineren fragment en één exemplaar (zeven fragmenten) van een *Arctica islandica* (Noordkromp) aangetroffen. Dit betreft soorten



## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

die alle aan de Noordzeekust leven. De Noordkromp, de langst levende diersoort op aarde, komt niet in estuariene omstandigheden voor; de andere soorten kunnen wel voorkomen in een dergelijk milieu. De Wulk en Noordkromp zijn eetbaar en worden commercieel bevestigd (niet meer in Nederland). Ook de Halfgeknotte strandschelp, een zeer algemene soort, wordt commercieel bevestigd voor de kalkbranderij. Ook in S7 en S15 zijn fragmenten van deze soort aangetroffen.

## **RAAP-RAPPORT 2978**

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

## 6 Interpretatie en waardering

### 6.1 De vindplaats

#### 6.1.1 Interpretatie

Op verschillende niveaus in het duinzand en in de oeverafzettingen van de Oude Rijn zijn sporen aangetroffen die wijzen op bewoning van het plangebied in de Romeinse tijd. In het westen van het plangebied (proefsleuf 1) zijn zes bewoningsniveaus aangetroffen en vooralsnog vier sporenniveaus. In het zuidoosten van het plangebied (proefsleuf 2) zijn vier bewoningsniveaus aangetroffen en vooralsnog twee sporenniveaus. Daarbij dient opgemerkt te worden dat onder S2012 geen sporen zijn waargenomen, maar dat gezien de hoeveelheid vondstmateriaal uit deze cultuurlaag en uit het onderliggende oeverpakket (S2005) het zeer waarschijnlijk is dat op dit niveau wel bewonings- of gebruikssporen aanwezig zijn. Het niveau kon tijdens het proefsleuven onderzoek slechts over een zeer klein oppervlak worden onderzocht.

De vindplaats bestaat uit paalkuilen, kuilen, afvalkuilen, greppels en ploegsporen. In de aangetroffen kuilen en paalkuilen is geen duidelijke structuur van een huisplattegrond te herkennen. Dit komt met name door de beperkte omvang van de proefsleuven. Op basis van de hoeveelheid (1483 fragmenten) en het soort vondstmateriaal (grofkeramisch bouw materiaal, natuursteen en gedraaid gebruiksaardewerk) is het zeer waarschijnlijk dat het gaat om sporen die gerelateerd kunnen worden aan een nederzettingsterrein. Op basis van het aanwezige aardewerk kan niet worden vastgesteld of het om een militaire context of om een burgerlijke nederzetting gaat. De aanwezigheid van grofkeramisch bouw materiaal en natuursteen, ook het materiaal dat niet uit grondsporen komt maar verspreid over het terrein ligt, wijst mogelijk op de aanwezigheid van (gedeeltelijke) steenbouw of een harde dakbedekking binnen of in de directe omgeving van het onderzochte gebied. De greppels in het noorden van sleuf 1 hebben waarschijnlijk gediend ter bevordering van de afwatering van de nederzetting.

Mogelijk hangen de aangetroffen sporen samen met in de directe omgeving aangetroffen vindplaatsen uit de Romeinse tijd. Op minder dan 200 m ten zuiden en 200 m ten westen van het plangebied zijn restanten van inheemse nederzettingen uit de Romeinse tijd aangetroffen. Ook interessant is de in 2011 aangetroffen vindplaats op circa 400 m ten noordwesten van het plangebied. Hier zijn de resten van een geïsoleerd gebouw uit de Romeinse tijd gevonden. Het gebouw heeft een stenen fundering en een pannendak en kan als wachthuisje worden geïnterpreteerd (Leijnse, 2012). Alle genoemde vindplaatsen, inclusief die in het plangebied, zijn aangetroffen op de oevers van de Oude Rijn en houden verband met de *limes* (de Romeinse Rijksgrens).

Behalve de sporen uit de Romeinse tijd zijn in het zuidoosten van het plangebied ook sporen aangetroffen waarvan de datering onduidelijk is gebleven. Deze (paal)kuilen (S36, S37, S39, S40, S41 en S43 t/m S48) en een greppel (S50) zijn in het duinzand aangetroffen en worden afgedekt door een cultuurlaag (S2008), maar er is geen vondstmateriaal aangetroffen op basis waarvan de sporen gedateerd kunnen worden.

De vindplaats(en) is in het gehele onderzochte gebied aangetroffen en loopt in alle richtingen buiten de proefsleuven door, mogelijk zelfs buiten het plangebied.

### **6.1.2 Gaafheid van de vindplaats**

In beide proefsleuven is in het profiel duidelijk zichtbaar dat het terrein in het recente verleden is geëgaliseerd. De hiermee gepaard gaande verstoring reikt in proefsleuf 2 tot circa 1,0 m -NAP (0,8 m -Mv) en in proefsleuf 1 tot 1,15 m +NAP (0,85 m -Mv) in het zuiden en tot 1,1 m +NAP (0,6 m -Mv) in het noorden. Bovendien is in proefsleuf 2 waargenomen dat de top van de bovenste cultuurlaag (S2009) sterk verstoord is en dat hiervan nog slechts op enkele plaatsen een restant zichtbaar is en dat de top van het duinzand in proefsleuf 1 is omgezet.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn geen recente verstoringen aangetroffen op de verschillende sporenniveaus. De bovengenoemde egalisatie van de bodem heeft dus de aangelegde sporenvlakken niet aangetast.

Naast de recente verstoringen heeft ook al verstoring van de vindplaats plaatsgevonden tijdens de verschillende gebruiksfases. Het intensieve gebruik van het terrein gedurende honderden jaren heeft ervoor gezorgd dat oudere bewoningsfasen deels zijn vergraven tijdens jongere bewoningsfasen.

### **6.1.3 Conservering van de vindplaats**

De in de aangelegde vlakken aangetroffen sporen waren duidelijk zichtbaar. Het meeste vondst-materiaal is vanwege de hoge grondwaterstand goed geconserveerd. Voordat de bronbemaling was geplaatst, bedroeg het grondwaterpeil circa 0,70 m +NAP.

Het botmateriaal bestaat voornamelijk uit grote fragmenten. Ook de verzameling aardewerk bestaat voornamelijk uit middelgrote scherven, die niet bovenmatig zijn afgerond. De metaalvondsten (ijzer) verkeren echter in slechte staat. Van de meeste fragmenten die zijn verzameld, is slechts nog de corrosie aanwezig. Het oorspronkelijk aanwezige ijzer is bijna geheel verdwenen (gecorrodeerd). Alleen in het geval van de hoefijzers en acht voorwerpen waarvan de functie niet geheel duidelijk is geworden, was nog (een restant) metaal aanwezig. De muntjes, de ring en de gesp verkeren in iets betere staat.

## **6.2 Waardering**

In de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2; [www.sikb.nl](http://www.sikb.nl)) worden criteria genoemd voor de waardering van archeologische vindplaatsen. Men maakt onderscheid tussen belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit van een vindplaats. Belevingswaarde is slechts van belang voor zichtbare archeologische monumenten en is voor dit onderzoek niet relevant.

De fysieke kwaliteit van een vindplaats wordt bepaald door de mate waarin archeologische overblijfselen nog intact en in hun oorspronkelijke positie aanwezig zijn. Een vindplaats wordt op basis van fysieke kwaliteit als behoudenswaardig (opgraven of beschermen) aangemerkt indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld (5 of 6 punten) scoren.

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Een waardering op basis van inhoudelijke kwaliteit vindt plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria: zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van 7 punten of meer voor de eerste drie criteria, wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied sprake is van behoudenswaardige archeologische resten uit de Romeinse tijd (tabel 8).

Er is geen sprake van verstoring van de sporen (gaafheid) en het merendeel van het vondstmateriaal is goed geconserveerd. Het aantreffen van verbrand bot in een kuil wijst op goede conserverende omstandigheden. De metaalvondsten verkeren echter in slechte staat. Op basis daarvan scoort de vindplaats hoog op fysieke kwaliteit (zowel gaafheid als conservering hoog: samen 5 punten).

Ook op de inhoudelijke kwaliteit scoort de vindplaats hoog (9 punten). Hoewel in de gemeente Katwijk talloze vindplaatsen uit de Romeinse tijd bekend zijn, lijkt de aanwezigheid van de grote hoeveelheid grofkeramisch bouw materiaal en natuursteen er op te wijzen dat het hier geen doorsnee rurale Romeinse nederzetting betreft. De mogelijke aanwezigheid van steenbouw maakt dat de vindplaats als zeldzaam wordt beschouwd. Ook de informatiewaarde is hoog. De vindplaats kan een belangrijke bijdrage leveren aan de kennis van het gebied in de Romeinse tijd. De aangetroffen sporen van bewoning bevinden zich zowel op de rivierafzettingen van de Rijn als op het duinzand waardoor de vindplaats een goede mogelijkheid biedt om de bewoningsgeschiedenis in een sterk dynamisch landschap te bestuderen. Vanwege de ligging in het grensgebied van het Romeinse Rijk, de *limes*zone, heeft de vindplaats een hoge ensemblewaarde. De *limes* is van nationaal en van internationaal belang en vanwege de grote archeologische betekenis is de *limes* voorgedragen om benoemd te worden tot UNESCO Werelderfgoed.

waarde	criteria	scores		
		hoog	midden	laag
beleving	schoonheid	wordt niet gescoord		
	herinneringswaarde	wordt niet gescoord		
fysieke kwaliteit	gaafheid	3		
	conservering		2	
inhoudelijke kwaliteit	zeldzaamheid	3		
	informatiewaarde	3		
	ensemblewaarde	3		
	representativiteit	n.v.t.		

Tabel 8. Scoretabel waardestelling van de vindplaats.

## **RAAP-RAPPORT 2978**

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

# 7 Conclusies en aanbevelingen

## 7.1 Conclusies

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek is vastgesteld dat op het terrein van het transformatorstation aan de Industrieweg in Katwijk bewoningssporen uit de Romeinse tijd aanwezig zijn. Er is sprake van verschillende bewoningsniveaus, zowel in de oeverafzettingen van de Oude Rijn als in het duinzand dat deze oeverafzettingen afdekt. Op basis van de hoeveelheid vondsten en de aard van het materiaal wordt aangenomen dat het gaat om een aan de *limes* gerelateerde vindplaats.

In deze paragraaf worden de overige conclusies gegeven in de vorm van de antwoorden op de specifieke onderzoeksvragen (zie § 3.2) uit het PvE (Van der Laan, 2013).

1. *Welke nieuwe informatie heeft het onderzoek opgeleverd ten aanzien van de reeds vastgestelde geologische/bodemkundige opbouw van het plangebied?*

Uit de gedocumenteerde lengteprofielen blijkt dat de exacte bodemopbouw in het plangebied sterk varieert. De variatie zit vooral in de dikte van het pakket duinzand en het aantal cultuurlagen in het duinzand en de oeverafzettingen van de Oude Rijn. Een dergelijk dynamisch landschap is nauwelijks te doorgronden op basis van enkele verspreid liggende boringen. Het proefsleuvenonderzoek heeft een meer gedetailleerd beeld van de bodemopbouw in het plangebied opgeleverd. Toch bleek ook tijdens het proefsleuvenonderzoek dat de onderlinge relatie tussen de bodemlagen in de beide proefsleuven niet met zekerheid kon worden vastgesteld vanwege de afstand tussen de proefsleuven.

De bodem in het plangebied bestaat van onderen naar boven uit geulafzettingen, oeverafzettingen, duinzand en opgebrachte of verstoorde grond. Zowel in het duinzand als in de oeverafzettingen zijn cultuurlagen aanwezig. In proefsleuf 1 zijn zes cultuurlagen onderscheiden in de oeverafzettingen. In proefsleuf 2 zijn vier cultuurlagen in het duinzand en 1 cultuurlaag in de oeverafzettingen aanwezig.

2. *In welke mate is de bodem in het plangebied verstoord?*

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn geen recente verstoringen van de sporenniveaus waargenomen. Wel is in beide proefsleuven in het profiel duidelijk zichtbaar dat het terrein in het recente verleden is geëgaliseerd. De hiermee gepaard gaande verstoring reikt in proefsleuf 2 tot circa 1,0 m -NAP (0,8 m -Mv) en in proefsleuf 1 tot 1,15 m +NAP (0,85 m -Mv) in het zuiden en tot 1,1 m +NAP (0,6 m -Mv) in het noorden. Bovendien is in proefsleuf 2 waargenomen dat de top van de bovenste cultuurlaag (S2009) sterk verstoord is en dat hiervan nog slechts op enkele plaatsen een restant zichtbaar is en dat de top van het duinzand in proefsleuf 1 is omgezet.

3. *Wat is de grondwaterstand ter plaatse?*

Voordat de bronbemaling werd geplaatst, bedroeg het grondwaterpeil circa 0,70 m +NAP.

4. *Zijn er aanwijzingen voor een nederzettingsterrein in het plangebied? Zo ja, wat is hiervan de datering, diepteligging, de stratigrafische positie, de omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering)?*

In de aangetroffen kuilen en paalkuilen is geen duidelijke structuur van een huisplattegrond te herkennen. Dit komt vooral door de beperkte omvang van de proefsleuven. Op basis van de hoeveelheid (1483 fragmenten) en het soort vondstmateriaal (grofkeramisch bouwmetaal, natuursteen en gedraaid gebruiksaardewerk) is het zeer waarschijnlijk dat het gaat om sporen die gerelateerd kunnen worden aan een nederzettingsterrein. De greppels in het noorden van sleuf 1 hebben waarschijnlijk gediend ter bevordering van de afwatering van de nederzetting. Op basis van het vondstmateriaal wordt de nederzetting gedateerd in de Romeinse tijd (2e eeuw na Chr.). De nederzettingssporen zijn aangetroffen op verschillende niveaus in het duinzand en in de oeverafzettingen van de Oude Rijn. Ieder sporenniveau wordt afgedekt door een cultuurlaag. De top van de bovenste cultuurlaag bevindt zich op 1,1 m +NAP (ca. 0,8 m -Mv). Deze laag wordt afgedekt door enkele recente ophoogpakketten dan wel door geroerde bovengrond.

De omvang van het nederzettingsterrein is tijdens het onderzoek niet vastgesteld. De sporen waren in het hele onderzochte gebied aanwezig en lopen in alle richtingen door buiten de proefsleuven en mogelijk zelfs buiten het plangebied. De kwaliteit van de vindplaats is goed. De sporen waren goed leesbaar en niet verstoord door recente ingravingen. Wel heeft het intensieve gebruik het terrein in de Romeinse tijd er voor gezorgd dat oudere bewoningsfasen deels zijn vergraven tijdens jongere bewoningsfasen. Het vondstmateriaal is vanwege de hoge grondwaterstand goed geconserveerd. Het botmateriaal bestaat voornamelijk uit grote fragmenten. Ook de verzameling aardewerk bestaat voornamelijk uit middelgrote scherven, die niet bovenmatig zijn afgerond. De metaalvondsten (ijzer) verkeren echter in slechte staat.

5. *Zijn er aanwijzingen voor een akkerareaal in het plangebied? Zo ja, wat is hiervan de datering, diepteligging, de stratigrafische positie, de omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering)?*

6. *Wat is (indien aanwezig) de relatie tussen de bewoningssporen en het omliggende akkercomplex?*

In het zuiden van proefsleuf 1 is een serie spitsporen aangetroffen. Deze sporen tekenen zich in het vlak af als smalle, langwerpige sporen (S4). De oriëntatie is min of meer oost-west. De spitsporen hangen samen met de bovenste cultuurlaag S1004. De spitsporen worden door enkele (paal)kuilen oversneden en zijn dus ouder dan deze (paal)kuilen. Afgezien van deze spitsporen zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een akkercomplex. Hierdoor is het niet mogelijk deze onderzoeksvragen te beantwoorden.

7. *Wat is de relatie tussen de vindplaats(en) en het omliggende landschap (locatiekeuze)?*

De vindplaats bevindt zich op de zuidelijke oever van de Oude Rijn, die in de Romeinse tijd de noordgrens van het Romeinse Rijk vormde. De vindplaats maakt deel uit van het grensgebied van het Romeinse Rijk, de *limeszone*.



8. *Wat is de relatie tussen de nederzetting en restgeul ten noorden ervan? Was deze geul nog actief ten tijde van de Romeinse bewoning?*

Op basis van de resultaten van het onderzoek is het beeld ontstaan dat zowel langs de noordzijde als langs de oostzijde van het plangebied een restgeul in de ondergrond aanwezig is. Het plangebied bevindt zich in de overgangszone naar een restgeul toe. Dit blijkt uit de in noordelijke en oostelijke richting naar beneden hellende gelaagdheid. Binnen het plangebied zelf zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een restgeul. Het onderzoek heeft geen datering van de restgeul opgeleverd.

9. *Zijn er aanwijzingen voor verschillende bewonings- of gebruiksfasen? (continuïteit?) Zo ja, hoe verhouden deze zich tot elkaar in ruimtelijk opzicht?*

Uit het onderzoek blijkt dat op het terrein verschillende bewoningsniveaus aanwezig zijn. In het westen van het plangebied (proefsleuf 1) zijn zes bewoningsniveaus aangetroffen. In het zuidoosten van het plangebied (proefsleuf 2) zijn vier bewoningsniveaus aangetroffen. De (horizontale) relatie tussen de verschillende cultuurlagen in de twee proefsleuven kon tijdens het onderzoek niet met zekerheid worden vastgesteld.

In twee gevallen kon continuïteit worden vastgesteld op basis van stratigrafische informatie. De twee cultuurlagen S1014 en S1015 liggen direct bovenop elkaar en wijzen op een periode van ononderbroken gebruik van het gebied. Deze twee cultuurlagen dekken een sporenniveau af waarin veel greppels zijn aangetroffen. De aanwezigheid van meerdere parallelle greppels wijst mogelijk op het herhaaldelijk opnieuw uitgraven van een ontwateringsgreppel en is daarmee een aanwijzing dat het gebied langere tijd in gebruik was.

Ook het ontbreken van een laagje schoon duinzand tussen S2012 en S2003/S2004 suggereert ononderbroken bewoning of gebruik van het op het moment dat de oeverafzettingen voor het eerst overstoven raakten door het duinzand. Hoe lang de bewoningsfasen duurden en hoe lang de bewoning eventueel onderbroken is geweest op een bepaald moment, kan wellicht nog nader worden onderzocht door middel van specialistisch onderzoek naar het aardewerk.

10. *Kan op basis van de aangetroffen sporen en vondsten een meer specifieke datering worden gegeven van het moment van overstuiven van het Oude Rijnestuarium?*

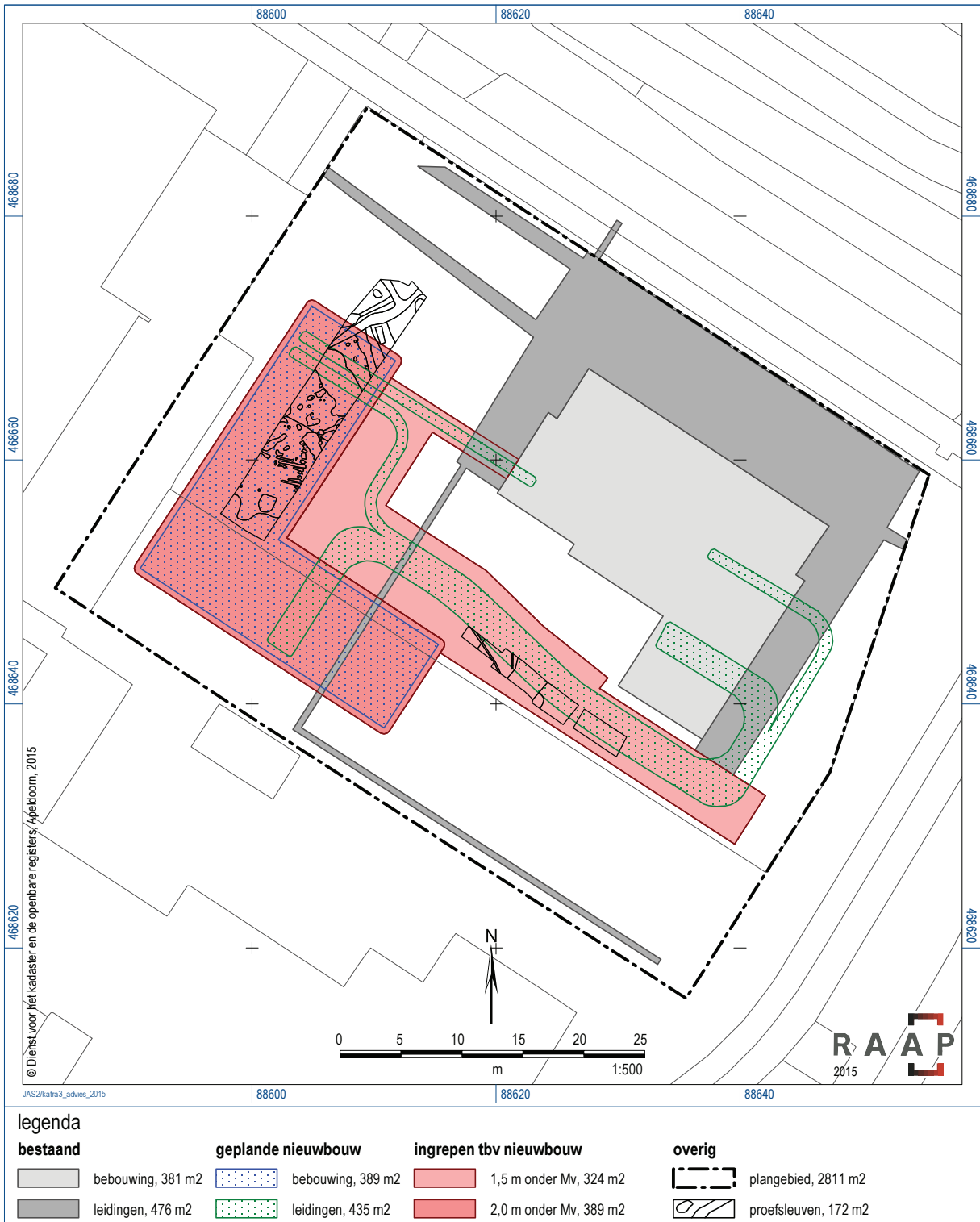
In beide proefsleuven zijn zowel in de oeverafzettingen als in het afdekkende duinzand sporen aangetroffen die worden afgedekt door cultuurlagen. Op basis van het vondstmateriaal dat is verzameld uit de sporen en de cultuurlagen is vastgesteld dat zowel de sporen en cultuurlagen in de oeverafzettingen als de sporen en cultuurlagen in het duinzand dateren uit de Romeinse tijd. Het overstuiven van het Oude Rijnestuarium heeft dus plaatsgevonden in de Romeinse tijd. Specialistisch onderzoek naar het aardewerk kan een meer specifieke datering opleveren van de verschillende bewoningsniveaus en daarmee van het moment van overstuiven van het Rijnestuarium.

11. *Zijn er aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van de limesweg of daaraan gerelateerde sporen en structuren? En, zo ja wat is de constructiewijze/opbouw van de weg?*

Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van de limesweg of daaraan gerelateerde sporen en structuren.

# RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)



Figuur 10. Geplande ingrepen, ligging proefsleuven en bestaande bebouwing en leidingen.

*12. Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een akkerlaag van na de Romeinse bewoning in het plangebied, zoals mogelijk in boring drie herkend?*

Tijdens het booronderzoek is in boring 3 op 0,45 m -Mv (1,33 +NAP) een 50 cm dikke laag aangetroffen, die als mogelijke akkerlaag is geïnterpreteerd. Boring 3 is gezet ter hoogte van de westzijde van proefsleuf 2. In het profiel is te zien dat op deze diepte een grijze, humeuze zandlaag met zandbrokken aanwezig is (S2001). Deze laag is echter tot de bovengrond gerekend. Het blijkt niet om een akkerlaag te gaan.

*13. Zijn ook sporen of vondsten aangetroffen uit andere perioden of van een andere aard dan de verwachte?*

Nee.

*14. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig? Wat is de vondstdichtheid/ruimtelijke verspreiding? Hoe is de conserveringstoestand? Wat is de typologische datering?*

Tijdens het onderzoek is aardewerk, grofkeramisch bouwmetaal, natuursteen, metaal (ijzer, lood en brons), dierlijk bot (verbrand, onverbrand en gebitselementen), glas en schelp verzameld. Het vondstmateriaal is zowel afkomstig uit de cultuurlagen als uit de antropogene sporen die met deze cultuurlagen samenhangen. Het metaal (vooral de ijzerconcreties) verkeert in zeer slechte staat. In de meeste gevallen was geen sprake meer van een object, maar was alleen nog corrosie aanwezig. De overige materiaalcategorieën zijn wel goed geconserveerd. De verzameling aardewerk bestaat uit handgevoemd aardewerk dat wordt gedateerd in de periode IJzertijd t/m Middeleeuwen, uit gedraaid Romeins aardewerk uit de 2e eeuw en uit aardewerk uit de Nieuwe tijd. Bovendien kon van een aantal fragmenten de datering niet met zekerheid worden vastgesteld. Mogelijk gaat het in enkele gevallen om Merovingisch aardewerk.

*15. Is sprake van een behoudenswaardige vindplaats?*

Ja: op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied sprake is van behoudenswaardige archeologische resten uit de Romeinse tijd. De vindplaats scoort zowel op fysieke kwaliteit als op de inhoudelijke kwaliteit hoog.

*16. Is vervolgonderzoek noodzakelijk? Zo ja, welke strategische en methodische aanbevelingen kunnen hiervoor worden gegeven?*

Ja: indien behoud *in situ* door middel van planaanpassing niet mogelijk blijkt, wordt een definitief archeologisch onderzoek in de vorm van een opgraving aanbevolen.

## **7.2 Aanbevelingen**

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat bij de bestaande planvorming met zekerheid behoudenswaardige archeologische resten verstoord zullen worden. Het hoogste voorkomen van deze archeologische resten is op 0,8 m -Mv. De plannen omvatten de nieuwbouw van een 10 Kv schakelstation in de zuidwestelijke hoek van het terrein aan de Industrieweg. Het beoogde schakelstation zal worden voorzien van een kelder waarvan de vloer op circa 1,5 -Mv gerealiseerd wordt. Naar verwachting zal de bodem voor de aanleg van de kelder tot circa 2,0 m worden

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

ontgraven. Bovendien worden kabels verlegd en vervangen en zullen enkele nieuwe kabels worden aangelegd. Voor de aanleg van de nieuwe kabels zal tot circa 1,5 m -Mv worden ontgraven (figuur 10).

Aanbevolen wordt behoud *in situ* van de archeologische resten in het plangebied door planaanpassing waarbij de bodemingrepen niet dieper zullen reiken dan 0,6 m -Mv (ingreepdiepte plus buffer). Indien planaanpassing niet mogelijk is, wordt aanbevolen een definitieve archeologische opgraving uit te laten voeren ter plaatse van de nieuwbouw en de aan te leggen kabels (figuur 10: lichtrode en rode vlakken). Dit onderzoek heeft tot doel het volledig opgraven, bergen en documenteren van archeologische vindplaatsen (behoud *ex situ*). Voorafgaand aan een opgraving dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld door een senior-KNA archeoloog. Er kan pas met de werkzaamheden worden begonnen als dit PvE door de bevoegde overheid is goedgekeurd.

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Katwijk een selectiebesluit (contactpersoon: de heer B. Voormolen).

## Literatuur

- Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer**, 2001. *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse Delta*. The Netherlands. Assen.
- Jansen, B.**, 2013. 50 Kv transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). *RAAP-notitie* 4582. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Jansen, B. & J.W. de Kort**, 2004. Toelichting *limes*-kaart Utrecht: provincie Utrecht. *RAAP-rapport* 1054. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam.
- Jansen, B., I.R.P.M. Briels & P. Kloosterman**, 2011. Verken de grenzen van de Romeinen. Archeologisch servicedocument *Limeskaart* voor de *limes*regio binnen de provincie Zuid-Holland. *RAAP-rapport* 2122. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Laan, E. van der**, 2013. Programma van Eisen Inventariserend veldonderzoek (proefsleuven). Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk. *RAAP-PvE* 1273. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Laan, E. van der**, 2014. *Evaluatie- en selectierapport, Proefsleuvenonderzoek plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk*. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Leijnse, K.**, 2012. Plangebied Haven fase 3b, gemeente Katwijk: archeologisch vooronderzoek: een karterend en waarderend proefsleuvenonderzoek. *RAAP-rapport* 2517. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Pruissers, A.P. & W. de Gans**, 1988. *De bodem van Leidschendam*. Gemeente Leidschendam, Leidschendam.
- Tol, A.J. & B. Jansen**, 2012. Sleuven door de delta van de Oude Rijn: plangebied Nieuw Valkenburg, gemeente Katwijk: Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven. *Archol-rapport* 172. ARCHOL, Leiden.
- Velde, H.M. van der (red.)**, 2008. Cananefaten en Friezen aan de monding van de Rijn: tien jaar archeologisch onderzoek op de Zanderij-Westerbaan te Katwijk. *ADC-rapport* 1456 / *ADC-monografie* 5. ADC-Archeoprojecten, Amersfoort.

## **Gebruikte afkortingen**

<b>ARCHIS</b>	ARCHeologisch Informatie Systeem
<b>GHW</b>	gemiddeld hoogwater
<b>KNA</b>	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
<b>-Mv</b>	beneden maaiveld
<b>NAP</b>	Normaal Amsterdams Peil
<b>PvE</b>	Programma van Eisen
<b>ROB</b>	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (tegenwoordig: Rijksdienst voor het cultureel erfgoed)
<b>RTS</b>	Robotic Total Station
<b>SIKB</b>	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

# Verklarende woordenlijst

## **antropogeen**

Ten gevolge van menselijk handelen (door mensen gemaakt/veroorzaakt).

## **castellum (meervoud: castella)**

Romeins legerkamp.

## **estuarium**

Trechtervormige riviermonding met eb- en vloedwerking.

## **ex situ**

Niet in of op zijn/haar oorspronkelijke positie.

## **fluviaal**

Door rivieren gevormd, afgezet.

## **graffito (meervoud: graffiti)**

Inscripties die men in de Romeinse tijd op aardewerk, metaal en muren aanbracht (meestal een aanduiding voor een eigennaam of legeronderdeel; in die hoedanigheid werd het ook aangebracht op tegels, bakstenen en dakpannen (soort merk).

## **in situ**

Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren.

## **limes**

Grens (meer in het bijzonder de noordgrens van het Romeinse Rijk).

## **marien**

Op de zee betrekking hebbend, bij of in zee voorkomend, door of in zee gevormd.

## **palissade**

Omheining.

## **silt**

Gronddeeltjes ter grootte van 2 tot 50 µm.

## **strandwal**

Door branding en zeestromingen ontstane zandrug parallel aan de kustlijn welke uiteindelijk boven gemiddeld hoogwater uitkomt.

## **vicus (meervoud: vici)**

Een burgerlijke nederzetting uit de Romeinse tijd met een stedelijk karakter maar zonder stadsrechten.

## Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

**Figuur 1.** De ligging van het plangebied (zwart gearceerd) op de paleogeografische reconstructiekaart van Van Dinter (in voorbereiding) met AMK-terreinen (blauw) en ARCHIS-waarnemingsnummers (rood); inzet: ligging in Nederland (ster).

**Figuur 2.** Ligging proefsleuven.

**Figuur 3.** Allesporenkaart put 1: vlak 1 (links) en vlak 2 (rechts).

**Figuur 4.** Allesporenkaart put 2: vlak 1 (boven) en vlak 2 (onder).

**Figuur 5.** Profielen; boven het oostprofiel van put 1 en onder het zuidprofiel van put 2.

**Figuur 6.** Oostprofiel in het zuiden van proefsleuf 1 waar cultuurlaag S1004 aanwezig is.

**Figuur 7.** Oostprofiel halverwege proefsleuf 1 waar de cultuurlagen S1014 en S1015 aanwezig zijn.

**Figuur 8.** Oostprofiel van proefsleuf 1 waar de cultuurlagen S1004, S1012 en S20 zichtbaar zijn.

**Figuur 9.** Profielopname halverwege proefsleuf 2. De kijkrichting is noord. Hier zijn de cultuurlagen S2203/S2004 en S2012 zichtbaar.

**Figuur 10.** Geplande ingrepen, ligging proefsleuven en bestaande bebouwing en leidingen.

**Tabel 1.** Archeologische tijdschaal.

**Tabel 2.** Overzicht aangelegde putten en vlakken.

**Tabel 3.** Overzicht verzamelde monsters.

**Tabel 4.** Overzicht sporen per interpretatie.

**Tabel 5.** Overzicht aangetroffen sporen per cultuurlaag.

**Tabel 6.** Overzicht cultuurlagen.

**Tabel 7.** Overzicht aantal en gewicht van vondsten per vondstcategorie.

**Tabel 8.** Scoretabel waardestelling van de vindplaats.

**Bijlage 1.** Sporenlijst.

**Bijlage 2.** Vondstenlijst.



# Bijlage 1: Sporenlijst

## Legenda

<b>vorm</b>	<b>vorm en vorm coupe</b>
-	niet van toepassing
kom	komvormig
lin	lineair
n.v.t.	niet van toepassing
rechth	rechtshoekig
<b>humus</b>	
-	geen bijmenging
h1	zwak humeus
h2	matig humeus
h3	sterk humeus
hb1	enkele humusbrokken
hb2	veel humusbrokken
<b>sublaag</b>	
-	niet van toepassing
hkl1	enkele humeuze en kleiige lagen
hl2	veel dunne humuslagen
hv	humusvlekken
hzl1	enkele humus- en zandlagen
kb	kleibrokken
kl1	enkele kleilagen
zb	zandbrokken
zkb	zand- en kleibrokken
zl1	enkele zandlagen
<b>ijzer/mangaan</b>	
-	geen bijmengsels
FE1	enkele ijzervlekken
FE2	veel ijzervlekken
FE9	ijzerconcreties
FM <sup>2</sup>	veel ijzer- en mangaanvlekken
<b>schelp</b>	
<b>schelpenresten</b>	
-	geen schelpenresten
R1	schelpengruis (niet gedifferentieerd)
R2	schelpfragment (niet gedifferentieerd)
R3	schelp compleet (niet gedifferentieerd)

## RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

plantenresten	
-	geen plantenresten
PR1	spoor plantenresten (0-1%)
WO1	spoor wortelresten (0-1%)
houtskool	
0	afwezig
1	enkele spikkel
2	spikkels
3	veel fragmenten
verbrande leem	
0	afwezig
1	enkel fragment
2	fragmenten
3	veel fragmenten
fosfaat	
0	afwezig
1	lichte zweem
2	vlekken
puin	
0	afwezig
1	weinig fijn puin
3	veel fijn puin
5	middelgrof puin

RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	gecoupeerd	vorm coupe	diepte (cm)	interpretatie	vulling	textuur	mediaan	humus	sublaag	kleur	gevlekt	ijzer/mangaan	schelp	plantenresten	houtskool	verbrande leem	fosfaat	puin
1	1	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	zand uiterst siltig	matig fijn	h1	-	donkergrijs	-	-	R2	-	0	0	0	0
2	1	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	zand uiterst siltig	matig fijn	h1	-	donkergrijs	-	-	R2	-	0	0	0	0
3	1	1	rechth	ja	kom	12	kuil	0	klei sterk zandig	-	-	-	grijs	donkergrijs	-	R2	-	2	0	2	0
4	1	1	lin	nee	-	0	spoor	0	klei sterk zandig	-	h2	-	donkerbruingrijs	lichtgrijs	-	R2	-	0	0	0	0
5	1	1	lin	nee	-	0	kuil	0	klei zwak zandig	-	hb1	-	lichtgrijs	donkergrijs	-	R2	-	0	0	1	0
6	1	1	ovaal	nee	-	0	paalspoor	0	klei sterk zandig	-	hb1	-	donkergrijs	lichtgrijs	-	R2	-	1	0	0	0
7	1	1	ovaal	nee	-	0	kuil	0	klei sterk zandig	-	-	-	grijs	lichtgrijs	FE9	R2	-	0	0	0	0
8	1	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	klei matig zandig	-	-	-	grijs	lichtgrijs	FE9	-	-	1	0	0	0
9	1	1	ovaal	nee	-	0	paalspoor	0	klei sterk zandig	-	-	-	grijs	-	FE9	R2	-	0	0	1	0
10	1	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	klei sterk zandig	-	h3	-	donkerbruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
10	1	1	rond	nee	-	0	paalspoor	1	klei sterk zandig	-	-	-	grijs	-	FE9	R2	-	0	0	0	0
11	1	1	ovaal	nee	-	0	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	kb	bruingrijs	-	-	R2	-	0	0	0	0
12	1	1	onr	nee	-	0	kuil	0	klei sterk zandig	-	-	-	donkergrijs	zwart	-	R2	-	2	0	0	0
13	1	1	onr	nee	-	0	kuil	0	klei sterk zandig	-	-	-	donkergrijs	lichtgrijs	FE9	R2	-	1	0	0	0
14	1	1	rechth	nee	-	0	kuil	0	klei sterk zandig	-	h1	-	donkergrijs	lichtgrijs	-	R2	-	0	0	0	0
15	1	1	rond	ja	kom	12	paalspoor	0	klei zwak zandig	-	h2	zb	grijs	zwart	-	-	-	0	0	1	0
16	1	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	klei sterk zandig	-	h2	-	zwart	-	-	-	-	0	0	0	0
17	1	1	ovaal	nee	-	0	paalspoor	0	klei uiterst siltig	-	-	-	lichtbruingrijs	-	FE9	-	-	0	0	0	0
17	1	1	ovaal	nee	-	0	paalspoor	1	klei sterk zandig	-	h2	-	donkergrijs	zwart	FE9	R2	-	0	0	0	0
18	1	1	ovaal	nee	-	0	kuil	0	klei sterk zandig	-	hb1	-	grijs	zwart	-	R2	-	1	0	0	0
19	1	1	onr	nee	-	0	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h2	-	donkergrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
19	1	1	onr	nee	-	0	paalspoor	1	klei uiterst siltig	-	-	-	grijs	dyz	FE9	R2	-	1	0	0	1
20	1	1	lin	nee	-	0	laag	0	klei sterk zandig	-	hb2	-	lichtgrijs	lichtbruingrijs	-	R2	-	0	0	1	0
21	1	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	klei sterk zandig	-	h1	-	donkergrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
22	1	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	klei sterk zandig	-	h1	-	donkergrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
23	1	1	ovaal	nee	-	0	paalspoor	0	klei sterk zandig	-	h1	-	grijs	-	-	-	-	0	0	0	0
24	1	2	rond	nee	-	0	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	donkergrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
25	1	2	lin	nee	-	0	greppel	0	klei zwak zandig	-	-	-	bruingrijs	-	-	-	-	2	1	0	0
26	1	2	onr	nee	-	0	greppel	0	klei uiterst siltig	-	-	-	dyu	-	-	-	-	3	0	0	0
26	1	2	onr	nee	-	0	greppel	1	klei zwak zandig	-	-	-	grijsbruin	-	-	-	-	1	0	0	0
27	1	2	ovaal	nee	-	0	paalspoor	0	klei uiterst siltig	-	h2	-	donkergrijs	-	-	-	-	1	0	0	0
28	1	2	rond	ja	kom	8	paalspoor	0	klei uiterst siltig	-	h2	-	donkergrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
29	1	2	rond	nee	-	0	paalspoor	0	klei uiterst siltig	-	h2	-	donkergrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
30	1	2	lin	nee	-	0	greppel	0	klei uiterst siltig	-	h2	-	bruingrijs	-	-	R2	-	2	0	0	0
31	1	2	ovaal	nee	-	0	paalspoor	0	klei uiterst siltig	-	h2	-	donkergrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
32	1	2	lin	ja	onr	999	greppel	0	klei uiterst siltig	-	h1	-	bruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	5
32	1	2	lin	ja	onr	999	greppel	1	klei uiterst siltig	-	h1	-	bruingrijs	-	-	R3	-	0	0	0	5
32	1	2	lin	ja	onr	999	greppel	2	klei uiterst siltig	-	h2	-	bruingrijs	-	-	-	-	1	0	0	0
33	1	2	rond	nee	-	0	kuil	0	klei uiterst siltig	-	h1	-	grijsbruin	-	-	-	-	3	0	0	0
34	1	2	rond	nee	-	0	kuil	0	klei uiterst siltig	-	h1	-	grijsbruin	-	-	-	-	2	2	0	0
35	1	102	n.v.t.	nee	-	0	spoor	0	klei sterk zandig	-	-	-	lichtbruingrijs	donkergrijs	FE9	-	-	2	0	0	0
36	2	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h2	-	bruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
37	2	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h2	-	bruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
38	2	2	lin	nee	-	0	greppel	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	grijs	-	-	-	-	0	0	0	0
39	2	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	bruingrijs	grijs	FE9	-	-	0	0	0	0
40	2	1	rechth	nee	-	0	kuil	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	bruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
41	2	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	lichtbruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0

RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	gecoupeerd	vorm coupe	diepte (cm)	interpretatie	vulling	textuur	mediaan	humus	sublaag	kleur	gevekt	ijzer/mangaan	schelp	plantenresten	houtskool	verbrande leem	fosfaat	puin
42	2	2	lin	nee	-	0	greppel	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	grijs	-	-	-	-	0	0	0	0
43	2	1	rond	nee	-	0	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	grijsbruin	-	-	-	-	0	0	0	0
44	2	1	lin	nee	-	0	kuil	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	grijsbruin	-	-	-	-	0	0	0	0
45	2	1	rond	ja	kom	5	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	bruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
46	2	1	rond	ja	kom	5	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	bruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
47	2	1	rond	ja	kom	5	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	bruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
48	2	1	rond	ja	kom	5	paalspoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	bruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
49	2	2	rond	nee	-	0	kuil	0	klei matig zandig	-	h2	-	grijsbruin	-	-	-	-	0	0	0	0
50	2	1	lin	ja	kom	15	greppel	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	donkergrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
51	1	102	n.v.t.	nee	-	0	kuil	0	klei uiterst siltig	-	h1	-	bruingrijs	-	-	-	-	2	3	0	0
52	2	103	lin	ja	onr	30	laag	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	grijs	donkergrijs	-	-	-	0	0	0	0
53	2	103	n.v.t.	nee	-	0	spoor	0	klei zwak zandig	-	h1	z11	lichtbruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
999	1	0	n.v.t.	nee	-	0	stort	0	niet benoemd	-	-	-	grijs	-	-	-	-	0	0	0	0
1000	1	102	n.v.t.	nee	-	0	ophogingslaag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	lichtbruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
1001	1	102	n.v.t.	nee	-	0	bouwvoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	zb	donkerbruingrijs	-	-	R3	WO1	0	0	0	0
1002	1	102	n.v.t.	nee	-	0	ophogingslaag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	kl1	lichtgrijs	-	FE1	R1	-	0	0	0	0
1003	1	102	n.v.t.	nee	-	0	ophogingslaag	0	klei uiterst siltig	-	-	-	grijs	-	-	-	PR1	0	0	0	0
1004	1	102	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	klei sterk zandig	-	h2	zb	donkerbruingrijs	lichtgrijs	-	R2	-	1	0	0	1
1005	1	1	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	klei sterk zandig	-	h1	hv	lichtgrijs	-	FE2	R2	PR1	0	0	0	0
1006	1	102	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	klei zwak zandig	-	-	-	lichtgrijs	-	FE9	R2	-	0	0	0	0
1007	1	2	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	klei sterk zandig	-	-	-	grijs	-	-	-	-	0	0	0	0
1008	1	102	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	klei uiterst siltig	-	-	-	lichtbruingrijs	-	FM2	-	-	0	0	0	0
1009	1	102	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	lichtgrijs	-	FM2	R2	PR1	0	0	0	0
1010	1	102	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	zand sterk siltig	matig fijn	-	-	ay	-	FE9	R2	-	0	0	0	0
1011	1	102	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	zkb	uey	-	FE1	-	-	0	0	0	0
1012	1	102	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	klei zwak zandig	-	-	h2	grijs	donkergrijs	FE9	-	-	0	0	0	0
1013	1	102	n.v.t.	nee	-	0	vervallen	0	klei sterk zandig	-	h2	zb	donkergrijs	-	-	-	-	1	0	0	0
1014	1	102	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	klei uiterst siltig	-	h2	-	donkergrijs	-	-	-	-	1	0	0	3
1015	1	102	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	klei sterk zandig	-	h1	-	grijs	-	-	-	-	1	0	0	0
1016	1	102	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	lichtgeelgrijs	-	FE1	-	-	0	0	0	0
1017	1	102	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	klei uiterst siltig	-	h1	-	grijs	-	FE9	-	PR1	0	0	0	0
1018	1	102	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	klei matig zandig	-	h1	-	grijs	donkergrijs	FE9	-	-	2	0	1	0
2000	2	103	n.v.t.	nee	-	0	ophogingslaag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	geelgrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
2001	2	103	n.v.t.	nee	-	0	bouwvoor	0	zand zwak siltig	matig fijn	h2	zb	bruingrijs	-	-	-	-	0	0	0	0
2002	2	103	n.v.t.	nee	-	0	verstoring	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	hk1	lichtgeelgrijs	-	FE1	-	-	0	0	0	0
2003	2	2	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	donkergrijs	-	-	-	-	1	0	2	0
2004	2	2	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	grijs	-	-	-	-	0	0	0	0
2005	2	2	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	klei uiterst siltig	-	h2	hv	donkergrijs	-	-	R1	-	0	0	1	0
2006	2	103	n.v.t.	nee	-	0	verstoring	0	klei zwak zandig	-	-	z11	lichtbruingrijs	-	FE9	-	-	0	0	0	0
2007	2	103	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	lichtgrijs	-	FE2	-	WO1	0	0	0	0
2008	2	103	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	donkergrijs	-	FE1	-	-	0	0	0	0
2009	2	103	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	zand zwak siltig	matig fijn	h1	-	bruingrijs	-	FE1	-	-	0	0	0	0
2010	2	103	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	-	lichtgeelgrijs	-	FE1	-	-	0	0	0	0
2011	2	103	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	zand zwak siltig	matig fijn	-	kl1	lichtgrijs	-	FE1	-	-	0	0	0	0
2012	2	103	n.v.t.	nee	-	0	cultuurlaag	0	klei uiterst siltig	-	h2	-	grijs	-	-	-	-	0	1	0	1
2013	2	103	n.v.t.	nee	-	0	natuurlijke laag	0	klei uiterst siltig	-	-	hz1	grijs	-	-	R1	PR1	0	0	0	0

## Bijlage 2: Vondstenlijst

vondst	spoor	materiaal	specifiek	aantal	gewicht (gram)	begindatering	einddatering	opmerking
1	1004	bot	bot	28	1029	-	-	-
1	1004	steen	steen	16	2035	-	-	-
1	1004	steen	leisteel	1	34	-	-	-
1	1004	schelp	schelp	2	24	-	-	-
1	1004	keramiek	bouwmateriaal	38	1420	-	-	-
1	1004	keramiek	gedraaid aardewerk	43	736	Romeinse tijd	Romeinse tijd	middelgrote en kleine fragmenten
1	1004	keramiek	rood bakkend	1	0,5	Late Middeleeuwen	Nieuwe tijd	-
1	1004	keramiek	handgevormd aardewerk	11	64	-	-	-
1	1004	keramiek	verbrande leem	30	510	-	-	-
1	1004	ijzer	ijzer	5	999	-	-	-
2	3	keramiek	bouwmateriaal	1	90	-	-	-
2	3	steen	steen	3	482	-	-	-
2	3	bot	bot	5	100	-	-	-
2	3	keramiek	gedraaid aardewerk	1	0,5	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
3	3	bot	bot	31	266	-	-	-
3	3	steen	steen	6	772	-	-	-
3	3	keramiek	gedraaid aardewerk	9	988	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
3	3	keramiek	bouwmateriaal	4	226	-	-	-
3	3	glas	kraal	1	5	-	-	-
4	1005	keramiek	gedraaid aardewerk	7	144	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
4	1005	steen	steen	2	210	-	-	-
4	1005	bot	bot	1	14	-	-	-
5	1005	keramiek	gedraaid aardewerk	8	392	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
6	1004	steen	steen	33	1835	-	-	-

# RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

vondst		spoor	materiaal	specifiek	aantal	gewicht (gram)	begindatering	einddatering	opmerking
6	1004	bot	bot		31	998	-	-	-
6	1004	schelp	schelp		7	90	-	-	-
6	1004	keramiek	gedraaid aardewerk		55	792	Romeinse tijd	Romeinse tijd	waarvan 3 fragm. mogelijk merovingisch, middel-grote en kleine scherven
6	1004	keramiek	handgevormd aardewerk		2	10	-	-	-
6	1004	keramiek	verbrande leem		9	88	-	-	-
6	1004	keramiek	bouwmateriaal		39	1433	-	-	-
6	1004	ijzer	ijzer		7	999	-	-	-
6	1004	ijzer	spijker		3	999	-	-	-
7	1004	keramiek	gedraaid aardewerk		3	9	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
7	1004	steen	leisteel		1	1	-	-	-
7	1004	ijzer	ijzer		7	999	-	-	-
8	7	bot	bot		50	928	-	-	-
8	7	schelp	schelp		1	1	-	-	-
8	7	keramiek	gedraaid aardewerk		3	98	-	-	datering onzeker. Rom - Merovingisch
8	7	keramiek	handgevormd aardewerk		1	40	-	-	-
8	7	keramiek	bouwmateriaal		5	190	-	-	-
9	1004	glas	glas		1	18	-	-	-
9	1004	steen	steen		6	440	-	-	-
9	1004	bot	bot		8	120	-	-	-
9	1004	keramiek	bouwmateriaal		12	230	-	-	-
9	1004	keramiek	verbrande leem		7	70	-	-	-
9	1004	keramiek	handgevormd aardewerk		2	12	-	-	-
9	1004	keramiek	gedraaid aardewerk		19	206	Romeinse tijd	Romeinse tijd	mogelijk 1 merovingisch en drie recenter

**RAAP-RAPPORT 2978**

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

vondst	spoor	materiaal	specifiek	aantal	gewicht (gram)	begindatering	einddatering	opmerking
9	1004	keramiek	bloembak	34	428	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat	-
10	1004	ijzer	hoefijzer	1	999	-	-	-
10	1004	ijzer	ijzer	11	999	-	-	-
10	1004	ijzer	spijker	1	999	-	-	-
11	4	keramiek	gedraaid aardewerk	3	88	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
12	5	bot	bot	1	1	-	-	-
13	14	keramiek	gedraaid aardewerk	1	6	-	-	-
14	12	keramiek	gedraaid aardewerk	2	58	Romeinse tijd	Romeinse tijd	ts met mogelijk graffiti
14	12	keramiek	verbrande leem	1	0,5	-	-	-
15	13	keramiek	handgevormd aardewerk	2	0,5	-	-	-
15	13	bot	bot	50	152	-	-	-
15	13	bot	gebit	22	102	-	-	-
16	15	bot	bot	45	98	-	-	-
16	15	bot	gebit	2	41	-	-	-
17	17	bot	bot	1	12	-	-	-
17	17	steen	steen	1	5	-	-	-
18	18	keramiek	handgevormd aardewerk	1	14	-	-	-
18	18	keramiek	bouwmateriaal	1	172	-	-	-
19	23	keramiek	gedraaid aardewerk	53	396	Romeinse tijd	Romeinse tijd	waarschijnlijk allemaal van één pot
20	20	keramiek	bouwmateriaal	9	1186	-	-	-
20	20	keramiek	gedraaid aardewerk	29	656	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
20	20	keramiek	handgevormd aardewerk	2	12	-	-	-
20	20	bot	bot	18	310	-	-	-
20	20	bot	gebit	2	150	-	-	-

# RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrierweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

vondst	spoor	materiaal	specifiek	aantal	gewicht (gram)	begindatering	einddatering	opmerking
20	20	steen	steen	6	560	-	-	-
21	11	bot	bot	1	8	-	-	-
22	1011	keramiek	handgevormd aardewerk	1	12	-	-	-
22	1011	keramiek	gedraaid aardewerk	3	40	Romeinse tijd	Romeinse tijd	1 apart randje
22	1011	keramiek	bouwmateriaal	1	38	-	-	-
22	1011	keramiek	bloembak	20	248	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat	-
23	999	keramiek	bouwmateriaal	4	968	-	-	-
23	999	keramiek	gedraaid aardewerk	1	24	-	-	datering onbekend
23	999	steen	steen	1	62	-	-	-
24	1005	keramiek	gedraaid aardewerk	2	48	IJzertijd	Vroege Middeleeuwen	datering onzeker
25	15	bot	bot	113	120	-	-	-
25	15	schelp	schelp	2	1	-	-	-
25	15	keramiek	gedraaid aardewerk	2	1	-	-	datering onbekend
26	20	bot	bot	7	26	-	-	-
27	1008	steen	steen	2	736	-	-	-
27	1008	keramiek	gedraaid aardewerk	1	382	-	-	datering onbekend
28	41	keramiek	bouwmateriaal	1	12	-	-	-
28	41	keramiek	verbrande leem	1	0,5	-	-	-
29	2003	keramiek	gedraaid aardewerk	20	120	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
29	2003	keramiek	verbrande leem	5	74	-	-	-
29	2003	keramiek	bouwmateriaal	16	234	-	-	-
29	2003	steen	steen	2	22	-	-	-
30	2004	steen	steen	1	24	-	-	-



# RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

vondst	spoor	materiaal	specifiek	aantal	gewicht (gram)	begindatering	einddatering	opmerking
30	2004	bot	bot	4	43	-	-	-
30	2004	keramiek	verbrande leem	6	38	-	-	-
30	2004	keramiek	bouwmateriaal	8	92	-	-	-
30	2004	keramiek	gedraaid aardewerk	11	158	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
31	2004	keramiek	gedraaid aardewerk	1	14	-	-	datering onbekend
32	42	keramiek	bouwmateriaal	1	16	-	-	-
32	42	keramiek	gedraaid aardewerk	1	6	-	-	datering onbekend
33	2003	keramiek	bouwmateriaal	61	874	-	-	-
33	2003	keramiek	verbrande leem	12	72	-	-	-
33	2003	keramiek	handgevoemd aardewerk	1	16	-	-	-
33	2003	keramiek	gedraaid aardewerk	69	426	Romeinse tijd	Romeinse tijd	veel kleine, afgeronde scherven
33	2003	bot	gebit	1	12	-	-	-
33	2003	steen	steen	5	142	-	-	-
34	20	keramiek	gedraaid aardewerk	1	16	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
34	20	keramiek	bouwmateriaal	1	86	-	-	-
35	32	keramiek	gedraaid aardewerk	3	36	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
36	32	keramiek	bouwmateriaal	10	1080	-	-	-
36	32	steen	steen	1	68	-	-	-
37	20	steen	steen	1	16	-	-	-
37	20	bot	bot	1	22	-	-	-
37	20	keramiek	bouwmateriaal	1	8	-	-	-
38	2003	keramiek	bouwmateriaal	2	394	-	-	-
39	2005	keramiek	gedraaid aardewerk	1	60	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
39	2005	keramiek	verbrande leem	5	62	-	-	-

# RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

vondst	spoor	materiaal	specifiek	aantal	gewicht (gram)	begindatering	einddatering	opmerking
39	2005	keramiek	bouwmateriaal	7	410	-	-	-
40	2003	bot	bot	1	10	-	-	-
40	2003	keramiek	verbrande leem	4	12	-	-	-
40	2003	keramiek	gedraaid aardewerk	20	116	Romeinse tijd	Romeinse tijd	1 fragment mogelijk Merovingische tijd
40	2003	keramiek	bouwmateriaal	17	962	-	-	-
41	2005	bot	bot	9	312	-	-	-
41	2005	bot	gebit	1	78	-	-	-
41	2005	steen	steen	4	330	-	-	-
41	2005	keramiek	verbrande leem	1	76	-	-	-
41	2005	keramiek	bouwmateriaal	8	960	-	-	opvallend: brok romeins cement
41	2005	keramiek	gedraaid aardewerk	10	672	Romeinse tijd	Romeinse tijd	grote, scherpe fragmenten; 1 Terra sigillata bord
42	7	brons	gesp	1	999	-	-	-
43	1008	brons	munt	1	999	-	-	-
44	1008	brons	munt	1	999	-	-	-
45	999	ijzer	ijzer	1	999	-	-	-
45	999	lood	lood	3	999	-	-	-
45	999	brons	ring	1	999	-	-	-
46	999	lood	lood	2	999	-	-	-
47	1014	bot	bot	5	80	-	-	-
47	1014	steen	steen	3	4155	-	-	-
47	1014	keramiek	verbrande leem	18	462	-	-	-
47	1014	keramiek	bouwmateriaal	13	1790	-	-	-
47	1014	keramiek	gedraaid aardewerk	12	720	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
48	1015	steen	steen	2	176	-	-	-

# RAAP-RAPPORT 2978

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

vondst	spoor	materiaal	specifiek	aantal	gewicht (gram)	begindatering	einddatering	opmerking
48	1015	bot	bot	4	70	-	-	-
48	1015	keramiek	verbrande leem	7	52	-	-	-
48	1015	keramiek	bouwmateriaal	13	830	-	-	-
48	1015	keramiek	gedraaid aardewerk	6	142	Romeinse tijd	Romeinse tijd	opvallende naar binnen gebogen rand
49	999	keramiek	gedraaid aardewerk	1	8	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
50	20	glas	glas	1	6	-	-	-
51	1004	keramiek	bouwmateriaal	2	88	-	-	-
51	1004	keramiek	gedraaid aardewerk	3	36	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
51	1004	bot	bot	1	40	-	-	-
52	2007	keramiek	bouwmateriaal	4	888,5	-	-	-
52	2007	keramiek	gedraaid aardewerk	2	12	-	-	datering onbekend
52	2007	keramiek	porselein	1	2	-	-	-
53	2003	keramiek	gedraaid aardewerk	1	2	Romeinse tijd	Romeinse tijd	-
54	1018	keramiek	bouwmateriaal	3	388	-	-	-
54	1018	keramiek	gedraaid aardewerk	3	128	-	-	datering waarschijnlijk romeins, 1 fragment met opvallende glans
54	1018	steen	steen	1	106	-	-	-
54	1018	bot	bot	1	10	-	-	-

## **RAAP-RAPPORT 2978**

Plangebied Transformatorstation Industrieweg, gemeente Katwijk  
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

